

FOAIA POPORULUI

Prefa abonamentului:
 Pe un an ..... 2 fl. (4 coroane).
 Pe o jumătate de an ..... 1 fl. (2 coroane).
 Pentru România 10 lei anual.
 Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
 se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15).
 Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.: și timbru de 30 cr.

Prilej de lucruri bune.

Toamna, anutimpul cel înfățișat de închipuirea poetului, ca o femeie voinică ce vine zimbitoare cu poala plină de bunătați și împarte tuturor roadele ostenelelor lor, și e cântată pentru asta cu cuvintele: »toamna harnică și darnică», — e aci earăși.

Și dacă alte-dăți 'i-s'a potrivit toamnei numele ce poetul 'i-l-a dat, de »harnică și darnică», apoi est-an, precum auzim de peste tot locul, 'i-se potrivește mai ales, căci ea de astă-dată vine mai virtos ca altă-dată cu poala plină, și împarte economului roade bogate după ostenelele lui. Așa auzim, că în tot Ardealul a dat D-zeu est-an belșug în toate poporul nostru.

Ne saltă inima de bucurie pentru lucrul acesta, — dar' în același timp ni-se stringe și de durere, cetind ce lipsă, ce pârjol a trimis fraților noștri de pe frumoasele plaiuri ale României. Acolo, unde altă-dată ai făcut 4 ferdele, est-an ai făcut o ferdelă, 3 le-ai pierdut, ori și mai mult; ear' țelinile au fost prăjite de arșița soarelui de nu s'a făcut fân nici cât se ajungă 2 luni pentru vite, și acum guvernul român e silit să cumpere cu bani scumpi fân de prin Ardeal, din Ungaria și din alte țeri, ca să ajute țăranilor a-și scoate vitele în primăvară!

Și ni-se stringe inima văzând lipsa fraților de dincolo de Carpați, mai ales când ne gândim, că o țeară așa de bogată în roadele de tot felul a pământului, dând acum odată peste ea un an rău, a fost găsită în cea mai mare strimtoare: fără nici o rezervă (parte păstrată

pentru zile de nevoi), ci cu magazinele cele mai mari ale orașelor și ale marilor negustori goale, și cu hâmbarele mai mici ale singuraticilor goale! Când au avut mult, au vândut mult și au cheltuit tot, ear' acum când anul a fost rău, abia au ce mânca, ear' de vândut nimic, ori aproape nimic! Deci isvorul de venit secat pe de-antregul pe un an de zile.

Și întemplantarea fraților din România trebuie să ne aducă nouă aminte, că dacă ne-a dat D-zeu un an bun, cu belșug, poate fi pentru noi să urmeze, fe-rească D-zeu, un an rău, cu mult mai rău ca pentru ei! Și atunci noi simțim cu mult mai greu amarul sorței, căci noi n'avem ocărnuire care să ne sară într'ajutor cum le sare lor ocărnuirea românească.

De aceea în aceste zile bune, când toamna e și va fi cu noi harnică și »darnică», noi să ne gândim și la așezarea unor rezerve, unor magazine de păstrare, aci în mijlocul nostru, și să nu risipim tot prisosul în afară, în depărtări.

În scopul acesta cel mai bun lucru ce îl putem face e, să înființăm în fiecare comună câte un *magazin de bucate*, după felul și chipul cum noi în foaia aceasta repetit am arătat și repetit am stăruit.

Acum când oamenii au dela D-zeu, își va fi ușor, de-'i fi preot, ori învățător, ori alt cărturar harnic, să-'i îndupleci să dăruiască fiecare cât îl trage inima pentru a pune temelii unui magazin de bucate în comună, magazin pe care îl vei pune sub scutul și folosul bună-oară a *bisericii* pentru susținerea *școlii confesionale*. Folosul unui atare așeză-

mânt este de zece de feluri, între cari doară cel mai de frunte e, că având un atare magazin în sat, în tot anul ajungi, chiar și cei slabi, la o cățățime oare-care de bucate adunate, din care vei pute ajutora în nevoile lor pe acei oameni cari au fost mai tare atinși de lipsă, de nenorocirea câmpului ori nevoile vieții, și nu-'i lași să cadă pradă lăcomiei fără inimă a negustorilor jidani, putând să-'i ajuturi de aci, mai cu răgaz, mai cu lege.

Prilejul bun 'l-a dat D-zeu oamenilor noștri în această toamnă ce ne vine zimbitoare: oamenii noștri fruntași de prin comune să îl folosească, să se pue pe tălmăcit poporului de cât folos sunt grânarele bisericesti în tot satul, ce lucru bun și plăcut lui Dumnezeu ca și oamenilor fac cei-ce ajută la înființarea și sporirea atâtor grâne, și să-'i înduplece a înființa nesmintit, prin ce vor da dovadă că în zilele bune s'au știut gândi înțelepțește și la cele rele ce ar pute urma, și vor fi de lauda neamurilor!

În numărul viitor vom înșira odată toate foloasele ce le revarsă D-zeu asupra poporului din comuna, unde să înființeze câte un astfel de magazin de bucate bine chivernisit, spre a vedea și mai limpede cei doritori și poporul căruia vor propovedui, că ce lucru bun e un atare așezământ!

Croații au de gând să înființeze o reuniune culturală, pentru a veni într'ajutorul conaționalilor lor din Ungaria propriu zisă. Anume, prin satele din Ungaria, mărginașe cu Croația, se află foarte mulți *Croați*, pe cari stăpânirea maghiară caută să-'i maghiarizeze cu ori-ce preț. Reuniunea ce se va înființa are de scop ridi-

FOITA.

Toderică.

Poveste de Constantin Negruzzi.

Eu nu sânt de când poveștile; sânt de când se potcovea purecele cu nouzeci și nouă oca fer la un picior, și tot fi părea că-'i ușor ș. c. l.

Prologul poveștilor.

Pe când trăia Statu-palmă-Barbacot, și în academia din Podul-Hoaei da lecții vestiții dascăli Păcală și Pepelea, era în Iași un tinăr boierinaș cu numele Toderică, frumos și bun la inimă, dar' desfrinat cât se poate, pentru-că-'i erau dragi cărțile, vinul și femeile. Nu se spovedise de când era, și se ducea la biserică numai ca să vază pe cele frumoșele. Eată dar' s'a întemplantat, că Toderică, după-ce sărăci în cărți pe doi-

sprezece coconăși, cari de desperație să făcură voinici de codru și muriră cu cinste în furci, prăpădi și el cât ai bate în palme tot ce câștigase și moștenirea dela tată-seu pe deasupra, afară de o mică moșie în ținutul Herței, unde se duse să-'i ascundă păcatele și ticăloșia. Trei ani erau acum de când trăia în singurătate, ziua umblând la vânat și seara jucând cărți cu vătaful lui și făcând pasians, când într'una din zile de-abia intrase acasă cu torba plină, căci avusese noroc în ziua aceea, eată că Domnul nostru împreună cu Sfinții Apostoli a venit, și bătând la ușe 'l-a întreat de-'i bucuroș de oaspeți. Toderică, care precum am spus, era bun la inimă, se bucură că-'i veniră musafiri tocmai când avea cu ce să-'i ospeteze; și așa îndată-'i pofți în casă și porunci de masă, rugându-se de iertare dacă nu-'i va pute ospeta cum se cuvine unor persoane ca dumnealor, fiindu-'i fără veste visita dumilorsale.

Domnul nostru rîzînd de minciuna lui Toderică: Ne vom mulțumi cu ceea-ce ai, 'i-a zis, numai bucatele să fie gata mai de vreme, pentru-că dumisale îi este a mânca, a adaos, arătând pe Sf. Petru. Toderică îndată puse să gătească demâncatul, și vrînd să cinstească pe oaspeții sei cu ceva mai mult decât cu vînat, vîzîndu-'i mai virtos că-'s cam mulți, zise vătafului să taie un ied ce-'i mai rămăsese, și să-'l facă friptură.

Gătindu-se bucatele, compania s'apus la masă. Toderică se mîhnea că n'are vin mai bun ca să cinstească pe oaspeții sei: Domnilor, zise, îmi pare rău că nu 'mi-a venit încă buțile cu vin dela viile din jos. Domnul nostru se zimbi pe sub musteți de minciuna ce cărpise Toderică, și gustând vinul: Nu-'mi spui că vrei să ne amăgești? 'i-a zis: vinul dumitale este foarte bun. Întreabă și pe dumnealui, care cunoaște, adăogî arătînd pe Sf. Petru. Apostolul sugînd un păhar, strigă că încă dela nunta din

care de școale croate și de asile de copii naționale prin aceste părți, precum și organizarea de biblioteci populare pe seama Croaților supuși ungari, așa ca nișuințele de maghiarizare să fie zădărnice pe toate liniile. Dacă fac lucrul acesta, bun lucru fac Croații, și tocmai de aceea presa maghiară — înjură.

Fug Ciangăii. Ear' se tânguesc Ciangăii. De astă-dată cei din Sándoregyháza, așezați și ei printre naționalități, în scopul de a răspândi — cultura maghiară. Dar' acum s'au săturat și acești „apostoli ai maghiarismului” de modul cum sînt tratați din partea „părintesului” guvern. Și decât așa guvern, mai bine lipsă. Să nu voască el să le dea voe Ciangăilor să trăiască și mai departe pe ceas, din averea statului, ci să vină și să le grăie plată!... De aceea Ciangăii din Sándoregyháza s'au mîniat și vreau să părăsească de nou patria mîniată, care pentru ei, zic ei, e mai rea decât o mamă vitregă. Vadă apoi guvernul unguresc ce va face când nu-i va mai ave! Lucrul stă adevărat astfel: Ciangăii din Sándoregyháza, de cincisprezece ani de cînd sînt așezați pe moșiile statului, nu plătesc nici dare, nici taxe de răscumpărare pentru pămînturile primite dela stat, ci trăiesc lumea albă, scutiți de orice povară. Ministrul de agricultură a zis însă că nu mai merge așa; dela anul viitor au să plătească dare și taxe de răscumpărare pentru pămînturi. Le-a respins toate petițiunile date în contra acestei dispozițiuni și de aceea Ciangăii s'au mîniat și vreau să plece. Ce se va face însă cu cultura maghiară dacă se duc?

Procesul nostru. Sâmbătă, în 19 August, s'a înfășurat redactorul nostru responsabil, dl Andreiu Baltes în fața judei de instrucție dela tribunalul regesc din loc, pentru a fi ascultat în noul proces de presă, intentat foilor noastre „Tribuna” și „Foia Poporului”. În procesuata este o corespondență trimisă nouă din Almașul-mare, și publicată în numărul 257 din anul trecut al „Tribunei” și în numărul 49 al „Foii Poporului”, tot din anul trecut.

Procesul e intentat din partea notarului cercual, dl Nicolae Crucin, care se simte vătămă prin unele expresiuni cuprinse în corespondența trimisă, în care i-se atribuie o purtare incorectă la alegerile pentru reprezentanța comitatensă, întemplată în comitatul Cojocnei. Dl Baltes a luat asupra sa responsabilitatea pentru corespondența incriminată, din motivul că de numele corespondentului nu-și mai aduce aminte, ear' manuscriptul nu-l mai are.

Reuniunea meseriașilor din Seliște.

Reuniunea meseriașilor din Seliște, înființată înainte cu 17 ani, promitea pe atunci o dezvoltare frumoasă în direcțiune socială și culturală. Timpurile erau deosebit priincioase, meseriaș străini aproape nu erau, meseriile

mergeau foarte bine așa, că cei mai mulți din meseriași și-au câștigat pe atunci averi considerabile, au zidit case de piatră și nu le venia greu plățirea taxei de înscriere la Reuniune de 10 fl. și celei anuale de 2 fl.

Abia a început însă activitatea și după 2 ani s'a observat un fel de stagnare. Vrednicul președinte dela început, care a îngrijit de facerea și întărirea statutelor, Dr. I. Borcia, avocat în Sibiu, s'a retras dela conducere din cauză de boală. Sub următorul său, protopopul Dr. N. Maier, părea că Reuniunea earăși o să se avînte; aceste nădejdi însă au fost zădărnice, căci din nou a început să stagneze, fiindcă cei mai mulți din membri nu cercetau regulat localul Reuniunii și nu mai plăteau taxele. În anii din urmă a ajuns așa departe, că probabil va trebui să se disolve — după părerea unora.

Zelosul membru fondator Nicolae Moisin, azi negustor în Sâmbăta-de-jos, deși de parte de Seliște a arătat totdeauna un zel deosebit pentru soartea acesteia Reuniuni și numai lui e a se mulțumi, că a știut să înduplece în primăvara acestui an pe farmacistul D. Banciu să primească a fi president. Ideea aceasta a dlui Moisin a fost foarte bună. Din aceea zi Reuniunea meseriașilor din Seliște a luat un avînt cum nici-odată de cînd există. Președintele nou în timpul scurt de abia patru luni a convocat două adunări generale, în cari s'au schimbat statutele, reducînd taxele de înscriere dela 10 la 3 fl. pentru măiestri și a făcut posibilă intrarea în Reuniune și a calfeilor pe lângă taxa de înscriere 1 fl. 50 cr.; ear' ca taxă regulată anuală plătesc măiestrii la pîtrar de an câte 50 cr. și calfele câte 25 cr.; afară de aceea ori-care cetățean al statului contribuind cu cel puțin 1 fl. la an se poate face membru ajutat. Ședințe a ținut comitetul mai multe decât sînt provăzute în statute (una la lună); s'au procurat protocoale pentru cassă, pentru plîngeră, postă, registru pentru membri etc. practice, corăspunzătoare unei administrări cum se cade.

Mai mult însă a lucrat noul președinte pe teren cultural: a ținut în localul Reuniunii mai multe prelegeri folositoare, pe cari membrii le ascultau cu rar interes, a vorbit despre însemnătatea Reuniunilor, despre bibliotecile populare, curățirea și îngrijirea pomilor, igienă, cultura viței de vie, îngrijirea manipularea și chemia vinurilor, cunoașterea vacilor bune pentru lapte, mulsul laptelui, îngrijirea și formarea lui ș. a.; a pus basă la o bibliotecă a Reuniunii și în zilele din urmă a închiriat pentru Reuniune un local mult mai corăspunzător, frumos, constător din 3 odăi, la loc de frunte în Seliște, care va fi provăzut în decursul săptămînei viitoare cu mobilier corăspunzător.

Localul este deschis pentru membri în fiecare Duminică și sîrbătoare dela douăsprezece până la nouă ore seara, precum și Lunia dela 6—9 seara.

Ioan Bucsan.

DIN LUME.

Din Franca.

Procesul Dreyfus e în curgere; ascultarea martorilor încă nu e sfîrșită.

Pe cînd procesul decurge liniștit, Parisul mereu e în ferbere. Duminică a fost un fel de răscoală pe strade, făcută de socialiști, cari prin acestea vreau să facă greutăți guvernului. Socialiștii turbați s'au năpustit și asupra a două biserici pe cari le-au devastat, apoi s'au ciocnit cu poliția în mai multe rinduri, pușcînd din revolve. Liniaștea s'a restabilit abia noaptea târziu. Au fost răniți 380 de oameni și 59 de polițiști și au fost prinși 150 de turburători.

Oficieri francezi omorîți.

Din Sudan (Africa) vine știrea, că generalul Klobb, care a fost trimis de guvernul francez să iee comanda unei expediții din Sudan, care stătea sub Voulet și Chanoine, a fost pușcat de cătră acestia dimpreună cu locotenentul Meunier.

Klobb a trimis poruncă lui Chanoine să încete cu înaintarea, dar' acesta i-a răspuns, că dacă ține la misiunea sa, să se considere de mort. Și în adevăr, cînd Klobb a înaintat spre tabăra lui Chanoine, acesta a ordonat foc și Klobb, dimpreună cu Meunier și cu alți însoțitori au fost împușcați.

Ziarele sînt scandalizate de acest cas. Voulet și Chanoine sînt declarați de rebeli și misiunea Gertil (spre sud dela lacul Ciad) a primit ordin să-i urmărească.

Alianța statelor americane.

E pusă la cale încheierea unei alianțe (alipiri) între statele din America-de-sud. Scopul alianței este a schimba politica vamală a statelor, a reduce armatele teritoriale și în schimb a mări puterea marinei, ca să se poată face apărare cu succes față de eventuale atacuri din afară. Mai mult au lucrat în interesul alianței generalul Roca, presidentul republicii Argentina și Mansell Campos Salles, presidentul Braziliei.

Foia „Times” are știre din Buenos-Ayres, că Brasilia, Argentina și Chile au încheiat o convenție, în înțelesul căreia diferențele dintre ele să se aplaneze prin un juriu ales și toate trei își reduc armatele și budgetul militar.

Kana nu beuse așa vin minunat, și pofti pe gazdă să-l cerce. Toderică, care toate acestea le lua de complimente, își umplu pîharul, dar' rămase cu gura căscată cînd se încredință că cu adevărat asemenea vin nu beuse de cînd era. Cunoscînd deci din minunea aceasta și din vorba apostolului înfășoșarea Mîntuitorului, se sculă îndată dela masă ca un nevrednic de a mânca în asemenea companie sfîntă, dar' Domnul îi porunci să șeară la masă, și trebui să asculte.

După-ce au mîntuit de mâncat friptura, Domnul nostru s'a dus cu apostolii în odaia ce li-se gătise; ear' Toderică rămînd singur, a jucat cărți după obicei cu vîtaful, bînd ce mai rămăsese din vinul cel blagoslovit, a făcut pasians și apoi s'a culcat.

A doua zi, sfinții călători adunîndu-se în tindă împreună cu gazda, Domnul nostru a zis lui Toderică: Sîntem mulțumiți de primirea ce ne-ai făcut și vrem să-ți răsplătim. Drept aceea

cere-ne trei lucruri ori-care vrei, și ți-le vom da, căci toată puterea avem în cer, pe pămînt și în iad.

Atunci Toderică scoțînd din buzunar cărțile ce le purta totdeauna cu el:

— Doamnă, zise, fă să câștig de câte-ori voiu juca cu cărțile acestea.

— Bine, răspuse Mîntuitorul.

Sf. Petru, care era lângă Toderică, i-a zis încet: Nebunit-ai păcătoșule? Cere vieața de veci și iertarea fărădelegilor tale.

— Nu-mi prea bat capul cu de acestea, zise Toderică.

— Mai ai încă două lucruri de cerut, zise Domnul nostru.

— Doamnă, urmă gazda, fiindcă ești așa de bunișor, fă, mă rog, ca cine se va sui în pîrul acesta care umbrește ușa mea, să nu se poată coborî de n'oi vrea eu.

— Fie așa! a zis Domnul.

Auzindu-l Sf. Apostol Petru nu-l mai putu răbda, deci ghiontindu-l cât ce putu cu cotul:

— Păcătoș nătîng și înderîtnic, i-a zis, au nu te temi de iadul ce este gătît pentru nelegiurile tale? Cere, zicu-ți, la stăpînul un loc în sfîntul seu raiu; mai ai încă un lucru...

— Te poftesc, dă-mi pace și-ți caută de treaba dumitale, îi răspuse Toderică fugind de lângă Apostol; și Domnul nostru întrebîndu-l care este a treia a lui cerere?

— Aș vrea, zise, ca cine se va pune pe scăuneșul acesta de lângă gura cup-torului, să nu se poată scula până n'oi vrea eu.

— Amin! zise Mîntuitorul, și lăsîndu-i ziua bună se duse cu Apostolii.

N'apucase încă bine cel de pe urmă Apostol să pașească pragul, și Toderică vrînd să cerce puterea cărților, chemă pe vîtaful și se puse la jucat feobli. Îi

Din pildele altora.

Intrepunerea lor, pentru limba lor!

Noi suntem de părere, că aceea ce e bun, ce e cu bărbăție, să învățăm chiar și dela dușmanul nostru. De-l ved pe el dându-și bucătura dela gură pentru a sprigini cutare așezământ național, n'am să rid de el că își trage dela gură, ci să zic: așa am să fac și eu pentru de-ale noastre așezăminte! De-l ved sărind în apă și-n flăcări pentru dreptul limbei sale naționale, n'am să zic că e nebun că face asta, ci să fac și eu așa pentru limba mea!

Și dela Unguri mai ales în privința îmbulzirei lor cu limba lor peste tot locul, am pute mult învăța! Ungurul de-ți intră în o cancelarie, într'o prăvălie, într'o șatră, ba chiar ea oaspe în casa unui străin, el numai ungurește vorbește și îți cere să vorbești cu el în limba lui! Duși de acest duh, Ungurii și-au vîrit limba prin toate slujbele, prin judecătorii (deși avem drept a vorbi aci și noi în limba noastră, numai nu ne prea folosim de acest drept!), prin școale, peste tot locul. Ba acum vor să zogoane afară limbile nemaghiare chiar și de prin casele singuraticilor, mai ales când aceia sînt neguțetori și-s în orașe ungurești, ori altfel de oameni cu întreprinderi pentru obștea mare.

Așa, ca pildă mai nouă, zilele astea foile din Pesta aduc o »plânsoare« asupra unei firme de neguțetorie mai mare, a unei tovărășii de Nemți, cari scriu mușterilor lor tot în limba nemțească. Asupra acestei tovărășii gazetele ungurești vin cu ponoslu mare pentru acest lucru, și cer cu multă îndrăzneală, ca să-și schimbe titula de pe hîrtiile ei de cancelarie, din nemțește în ungurește, că de unde nu, au să-și scoale lumea în cap, cum de cutează ea, fiind în Pesta între Unguri, să nu fie cu totul pentru limba ungurească! Spun că vor îndemna lumea să încunjure această întreprindere, de nu va face așa.

Acum noi tocmai până la atîta n'am împinge lucrurile, să cerem unui străin să se folosească numai de limba noastră în toate trebile sale, — dar' la aceea da, îndemnăm cu toată stăruința poporul nostru și pe cărturarii lui, ca, făcînd după chipul Ungurilor de mai sus, să ceară și ei peste tot locul, dela toți cu cari au de lucru, în sat ca și-n oraș, ca să vorbească cu noi în limba noastră, și de au să ne trimită vre-o înștiințare în scris, să ni-o trimită scrisă în limba noastră. Advocat, neguțetor, fabrică: să ne scrie românește! Ear' dela slujbași

ai comitatului și ai țerei, mai virtos să li-o cerem, fiind ei plătiți de noi!

Dar' nu cum fac mulți cărturari ai noștri, că de-o ști numai zece vorbe ungurești, apoi când intră în o boltă, când dă vamă la un pod, când vorbește cu un scriitor de notarēs: dă-i hodoronc-tronc pe ungurie!... Asta-i fudulie rău înțeleasă, e prostie, e lașitate!

Îndârjirea cea nobilă pentru dreptul limbei, să ni-o însușim și noi și să ni-o arătăm peste tot locul!

SCRISORI.

Petrecere poporală.

Posta (Chior), la 2 Aug. a. c.

Am fost descris în un număr de mai nainte cetitorilor acestei foi cum merge treaba școlastică-bisericească pe la noi, și atunci am spus că în vara anului 1896, s'a făcut începutul în comuna Postă la un fond școlastic, prin o petrecere poporală, și că de atunci în fiecare vară la »Ilie proroc«, senatul școlastic de aici aranjează câte o petrecere, a cărei venit e merit pentru de a înmulți fondul școlăii.

În vara aceasta încă s'a aranjat o astfel de petrecere, dînd mîna întreg poporul din aceste comune mici și sărace: Postă—Săpia, cu mic cu mare, cu tineri cu bătrîni și cu avuți și săraci, pentru-ca așa numitul »balul școlăii« să isbutească mai strălucit. — Petrecerea a și isbit foarte bine, că deși prețul intrării de persoană a fost numai 15 cr., totuși a intrat o sumă de 20 fl. 85 cr., din care substrăgînd spesele de 4 fl., rămân venit curat 16 fl. 85 cr., cari trec la fondul școlastic.

Pot zice, că dintre toate petrecerile aranjate până acum, aceasta de acum a succes mai bine, pentru-că au luat parte și dintre inteligența din jur un număr frumos, și anume: veteranul învățător din Baia-Spie, dl Atanasiu Lupan, care totodată e și presidentul Reuniunii învățătorilor gr.-cat. din comitatele Sătmăr și Ugocia aparținători diecesei Gherlei, apoi învățătorul și conducătorul corului din Șomcuța-mare, dl Elie Pop, după aceea iubiții mei colegi G. Bogdan, inv. în Finteușul-mare cu soția, G. Lenghel, inv. în Barsăul-de-sus, P. Longin, N. Ciolte, Vas. Boza, învățatori, apoi Vasiliu Nemēs, faur în Berchez cu familia, I. Farausberger, faur în Remețea cu fam. Pe iubitul nostru preot Ioan Simon, nu-mi este iertat să-l amintesc, de oare-ce 'i-a fost datorința a se presenta, d-na preoteasă și dragălașele d-șoare Veturia și Silvia, primească și

pe această cale dela întreg poporul din aceste comune mulțumită, pentru-că au binevoit a se presenta și prin aceasta a da mai mare cinste petrecerei.

Afară de acestia, au mai participat însă și o frumoasă cunună de oaspeți din comunele vecine, toți oameni de frunte, Români adevărați, cărora le zace la inimă bunăstarea și înflorirea școlărilor și bisericilor noastre.

Tot aci, în numele senatului școlastic, curatorimei bisericesti și poporului credincios exprim cea mai sinceră mulțumită următorilor suprasolvitori:

Ioan Sêrb, protp. în Șomcuța-mare 50 cr.; Elie Pop 45 cr.; Atanasiu Lupan 85 cr.; Nicolau Ciolte 45 cr.; Ioan Farausberger 20 cr.; Vasiliu Nemēs 20 cr.; Gavriil Cotețiu 25 cr.; Iosif Lazar, Teodor Micu și Simeon Bud, câte 5 cr.

Doresc ca acestor marinimoși, de unde au deșertat, să le întoarcă bunul D-zeu cu suta și miia împătrat.

S'ar mira cineva că cum de am avut numai atâtea spese, adecă numai 4 fl.? Provine de acolo, că curatorii pe rînd, dau mîncare la musicanți, ear' est-an musicantul fiind și el poporean a acestei comune și zăcîndu-i și lui la inimă bunăstarea și înflorirea școlăii noastre, a cântat în cînste din vioară, pentru-ce și musicantului Ioan Buda, încă îi exprim cea mai mare mulțumită, dorind ca musicanții români să iee exemplu dela dînsul, când e vorbă de un așa scop sublim. Stefan Pop, învățător.

Dela Azuga.

Sinaia, 14 August n.

Sămbătă seara, 31 Iulie st. v., secțiunea Ligei din Azuga a organizat un splendid bal, în vasta și frumoasa sală a cantinei fabricelor de postav, pentru fondul »Milionului Ligei«. Sala iluminată cu electricitate și admirabil decorată, cu frunze, ramuri de brad și coroane, precum și cu portretele martirilor români: Horia, Cloșca, Crișan, Iancu, Dr. Rațiu și Lucaciu, își făcea plăcute impresii. Români subjugati din Transilvania, Basarabia, Bucovina și Macedonia erau simbolizați prin câteva tablouri foarte mișcătoare: niște vînjoși Români, pe fruntea cărora suferința se vedea săpată în adânci brazde... căzuți în genunchi, imploară ajutor într'o ferbinte rugăciune dela frații lor mai fericiți din România-liberă, cari mîndrii și hotărîți țîn ridicat un drapel tricolor, pe care se vede scris cu litere aurii cuvintele nemuritorului poet: »Vieța n

bătū toate cărțile de-arîndul. Deci ne mai rămînîndu-i îndoială, se sul într'o căruță de postă și ajungînd la Iași trase la cel mai bun birt unde năimi cele mai frumoase odăi. Îndată-ce vestea sosirei lui s'a împrăștiat, toți tovarășii birbantariilor lui au alergat să-l vază.

— Gîndeam că te-ai prăpădit, 'i-a zis Andronache Zimbolici: auzisem că te-ai făcut sehastru.

— Așa este, răspuse Toderică.

— Ce dracu te-ai făcut de trei ani de când nu te vezi?

— Am petrecut cu postul și cu rugăciunea, fraților! Și eată molitfele mele, adaose, scoțînd din buzunar cărțile.

Toți au bufnit de rîs de răspunsul acesta, și toți au rămas cu ideea că Toderică și-a îndreptat starea în țeri străine, unde, cum se vede, găsise niscaiva jucători mai proști decăt acei cari veniseră să-l vază, și cari se uscau de dor să-l pungească ca mai nainte. Unii acum se și așezau la o masă de joc,

dar' Toderică îi pofti întăiu să guste ceva, și așa trecură în sală, unde din porunca lui se gătise un ospet minunat.

Masa aceasta a fost mai veselă decăt cina Apostolilor, măcar că vin străin avea numai Tocai și de Rin, care se jura Regensburg pe suflul rēposatei sale soții, că venia chiar din viile prințului Metternich, ear' de loc era niște Odobesc vechiu de zile și niște Cotnar uitat de vre-o duzină de ani, într'un boloboc din pivniță.

Până a nu sosi oaspeții sei, Toderică se îngrijise de a mai avē un joc de cărți asemenea cu cele blagoslovite, pentru-ca să poată lua în locul celorlalte când va cere trebuința și dând două trei cărți după-ce va bate opt, nouē, să depărteze tot prepusul dela pontatorii sei. Pusese unele în dreapta și altele în stînga.

După-ce au mîncat toți, s'au pus împrejurul unei mese, și Toderică scoase întăiu cărțile cele proaste; dar' vîzînd

că hojma perde, porunci să aducă vută, și în vreme ce ceialăți beau în sănătatea Elencilor și a Catincilor, Toderică ascunse cărțile cele proaste și puse în loc pe cele blagoslovite. Ne mai căutînd la jocul seu, fiind sigur ca să câștige, începū a lua seama pontatorilor sei și îi vîzū că umblau cu furat și cu șulerie. Putea deci să le scurgă în cuget curat toate paralele, pentru-că ei îl sărăciseră pe dînsul! și acum vedea că 'i-au fost luat banii prin înșelăciune și tîlhărie, ear' nu doar' că știau juca mai bine sau avuseseră noroc! Știîndu-se pe sine cinstit, și fiind incredințat, că are să câștige și să-și rēsbune, simți nu puțină bucurie; aducîndu-și însă aminte de vremea trecută și de cei doisprēzece coconăși pe cari îi sărăcise, și gîndind că poate numai aceia au jucat cinstit, s'a căit că el a fost pricina peirei lor; o ceață 'i-a acoperit razele de voe bună ce 'i-se vedeau în față, și a oftat bătînd toate cărțile pontatorilor sei.

libertate, ori moarte dorim toți. Pe scenă, în fruntea sălei atârna frumos stindardele Ligei pentru unitatea tuturor Românilor cu inscripția plină de abnegațiune și entuziasm: »*Totul pentru națiune.*»

Mai multe secțiuni de ale Ligei 'și-au trimis delegații lor la această sărbătoare, ear' comitetul central executiv al Ligei din București, a fost reprezentat prin dl *Septimiu B. Murășanu*, secretarul seu.

Studentimea universitară din București și Iași, încă s'a prezentat în frumos număr. Domnii: *Vasile Brăescu*, președintele comitetului național studențesc din Iași și R. Diogenide, student și redactor la »*Ecoul Moldovei*» purtau eșarpe tricolore. Delegațiunile au fost primite la gară cu drapele și muzici de cântă membrii Ligei din Azuga, și călduros salutate de cântă dl *G. I. Dogărescu*, cassarul comitetului de organizare.

La orele 10 seara, sala fiind literalmente plină de public, balul se deschide sub patronajul unui comitet de doamne, — cu dansul național »*Hora unirei.*» Majoritatea damelor s'au prezentat în pitorescul nostru costum național, între cari excela deosebit costumul doamnei *Igiroșanu*, și al nepoatei d-sale, d-șoara *Ecaterina* etc. În timpul pauzei, simpaticul președinte al Ligei, dl *S. P. Igiroșanu*, salută și mulțumește în frumoase și călduroase cuvinte publicului participător la balul Ligei din Azuga. Vorbește apoi dl *Septimiu B. Murășanu*, student univ. din București, arătând printr'un foarte frumos și mișcător toast: idealul sfânt și mare ce urmărește cea mai patriotică instituțiune din țeară: *Liga culturală.*

După d-sa vorbește asemenea cu multă vervă dl *V. Brăescu*, în numele studenților din Iași, mulțumind pentru frumoasa primire ce li-s'a făcut din partea Ligei Azuga (Sinaia) și declarând solemn, că studentimea din Iași alătura cu cea din București va fi întotdeauna solidară cu Liga în luptele naționale și gata la ori-ce jertfe. (Aplause entusiaste). Dl *Pompiliu Ioanifescu*, student bucu-reștean și redactor la »*Timpul*«, în alese și insufletește cuvinte, face elogiul bine meritate dlor *Ioan Babeș și Igiroșanu*,

În scurt, în seara dintăiu, Toderică a căutat să câștige numai atâta, cât să plătească masa și chiria odăilor pe o lună. Tovarășii sei cu buzele umflate, au făgăduit să vie a doua zi.

(Va urma).

Dor de puică și de casă.

Frunză verde lemn cânese
Lung îi drumu-'mpărătesc,
Lung cât ochii 'mi-l zăresc;
Și cu prund îi prunduit,
Greu e pe el de pășit...
Arde soarele în zare
Sacu-apasă pe spinare,
Pușca 'n umăr roade tare,
De 'ți-s zilele amare...
Dar' nu-'mi pasă de loc mie
De nevoi din cătănie;
Nici povara nu m'ar strînge,
Oboseala nu m'ar frînge,
Când acasă nu 'mi-ar plînge

pentru buna conducere a Ligei, și pentru zelul deosebit ce arată acestei instituțiuni naționale. Dl *C. Naum*, secretarul societății *Macedo-Române*, toastează pentru venerabilul și neînfrântul naționalist, care ne-a făcut cunoscuți în toată lumea cultă, dl *V. A. Urechia*. Dl *Polizu*, vorbește pentru Dr. Rațiu, A. C. Popovici și Lucaciu. (Aplause). Dl *S. Murășianu*, pentru rolul frumos al femeiei române ca factor educativ-național. Dl *Babeș*, pentru studentimea română și presă. Urmează apoi earăși jocul însufletitor și cu voce bună până în zori de zi. A doua zi, oaspeții au făcut o excursiune, în regiunile romantice ale acestei localități până la Sinaia și Predeal, după care dl *I. Babeș*, a dat un frumos banchet, unde s'a petrecut foarte bine.

Activitatea și sacrificiile ce a adus harnicul comitet al ligei din Azuga pentru buna reușită a acestei sărbări, a cărui succes atât material cât și moral a fost peste așteptare, a dat neîntrecută dovadă și de astă-dată, că tot se mai poate face ceva pentru Ligă, chiar și în împrejurări puțin favorabile, când în fruntea ei se află oameni devotați și desinteresati, cari din îndeplinirea frumoasei lor misiuni, își fac o datorie de cea mai intimă conștiință.

Onoare lor! **Octav.**

HIGIENĂ.

Grijiți bine copiii!

»Sănătatea copilului este: fericirea lui, bucuria părinților și viitorul națiunii.

(Urmare).

Scalda însăși eată cu ce fel de băgări de seamă trebuie să se facă:

În scaldă tot corpul copilului trebuie săpun și spălat bine, cu o cârpă curată. Obrazul însă nu-'l săpunim, ci-'l spălăm numai cu apă. La obraz trebuie să fim cu deosebită luare aminte și să spălăm bine urechile, nările și gura. Ochii îi spălăm cu mare grijă, dar' e bine să nu folosim aceeași apă caldă a scaldei, ci una mai răcoroasă, pusă pe cârpă curată. Asta pentru cuvântul, că apa din scaldă, în care am pus săpun și în care s'au spălat materii de pe trupul copilului, poate

O copilă mult iubită,
De trei ani neîntâlnită
Și atâta de dorită.
O copilă mult plăcută,
De trei ani ne mai văzută...
Frunză verde de pe viie,
De-ar fi toamna ca să-'mi vie
Să mă scap de cătănie,
Să mă duc colo-'n câmpie,
Să mă duc într'al meu sat
Să-'l ved cât 'mi-s'a schimbat
De trei ani cum 'l-am lăsat,
Și la puica-'mi întristată
Să merg earăși să mă vadă,
Și ca să o ved și eu
Și s'o strîng la pieptul meu,
Și să-'i spun, că n'am uitat-o
C'am dorit-o, c'am visat-o,
Și că dragă-o am avut
Câtă vreme a trecut
De când nu ne-am mai văzut.

Broscauții-vechi.

Vasile Vitescu.

străbate în ochi și-'i face copilului dureri de ochi, poate chiar primejdioase.

Săpun potrivit și *anume* făcut pentru copii, cu materiile de lipsă curățirii și totuși să nu piște ca săpunul ordinar, se află în apotece anume.

Scos din scaldă, trupul copilului va fi sbicit în o cârpă mare, uscată și de pânză mai veche, în care îl învăluim și-'l ștergem. Îndeosebi trebuie cu grijă sbicite părțile trupului unde sunt încrețituri, că de nu, ușor se fac acolo opărituri și pe urmă rane cu dureri.

Pentru împedecarea opărelei, care vine așa de des la copiii grăsuții, se recomandă ungerea cu *oleiu proaspăt*, care e mai bun ca felurile prafuri ce se folosesc.

Timpul scaldatului este cel mai potrivit dimineața ori seara, când îți faci obiceiul, și anume *înainte de alăptare*, sau dacă a fost alăptat, apoi *numai cam la 2 ciasuri după aceea!*

După scaldă, copilul, ca și omul mare, are lipsă de odihnă. Să-'l duci afară după aceea, e primejdios. Să-'l pui în hăinuțe curate și să-'l lași să odihnească, îi face mult bine.

Aci e locul să spunem, că e una din cele mai greșite credințe deșerte aceea, care o țin pe aiurea mamele în poporul nostru, că anume de va spăla copilul pe cap apoi rămâne mut! Asta e credință deșertă, e prostie. Copilul tocmai că trebuie spălat bine pe cap, zi de zi, că atunci nu-'i cresc bube și coji de cari suferă atâta. Cu drept cuvânt un medic spune, că cojile și bubele de pe capul copilului, stau în asemănare cu *necurătenia mamei*; că cu cât coji vor fi mai puține pe capul copilului, cu atât e dovadă, că e mama mai curată și iubitoare de curățenie! Credința aceea proastă, să o lase oamenii nostri (Va urma).

Constantin Negruzzi.

— **Vezi ilustrația.** —

Constantin *Negruzzi*, tatăl scriitorului de azi, *Iacob Negruzzi* din București, este unul dintre cei mai de frunte scriitori ai noștri. El a fost Moldovean, a trăit într'un timp când încă Moldovenii erau puțin deșteptați, în jumătatea dintăiu a veacului nostru, când ideile liberale erau prigonițe, simțul național rău văzut, ear' scrieri bune în limba română erau foarte rare.

Negruzzi a fost însă liberal și a scris în foile, ce eșiau pe atunci, dar' pentru aceasta a și fost prigoniț. În foia nrului de azi publicăm de el povestea *Toderica*. Ca să se vază cum stăpânirea Moldovei prigonea pe oamenii liberal-nationaliști, e destul să știm, că din pricina acestei povești foaia »*Propășirea*«, în care a fost tipărită povestea, a fost oprită, ear' Negruzzi exilat la mosia sa.

Și în astfel de timp Negruzzi a scris mai multe scrieri: proze, poezii și piese teatrale, în o limbă frumoasă, cum nu la ori-care scriitor aflăm. Scrierile lui sunt edate în trei volume.

Simțământul seu național îl exprimă ei foarte frumos scriind:

»Francez, Neamț, Rus, ce firea te-a făcut
Pământul tău e bine-a nu uita
Ori-cui e drag locul ce 'l-a născut,
Eu, frații mei, ori-unde-oiu căuta,
Nu mai găsece ca dulcea Românie
De-o și hulesc căți se hrănesc în ea,
Corci venetici!... Dar' ori-cum va fi, fie,
Eu sunt Român și-'mi place țeara mea.

PARTEA ECONOMICĂ.

Despre gunoiu.

Prelegere populară, ținută de Ioan Georgescu, inv.-dir. com. în Scoreiu, în 18 Ianuarie în Vajda-rece, ear' în 22 Ianuarie 1899 în comuna Sărcaia din comitatul Făgărașului.
(Urmare).

Lucră deci tare greșit economii aceia, cari, cum am zis la început, lasă gunoiul după-ce-l scot din grajd fără de nici o grije, de-l risipesc porcii în toate părțile.

Îndată-ce intri în curtea unui econom, poți vedea, dacă el ține regulă și pune preț pe gunoiul vitelor sau nu. Economul, care ține regulă și pune preț pe gunoiul animalelor de casă, îl face o grămadă regulată aproape de grajd, ca să-i fie cât mai aproape la rinit.

Platforma trebuie așezată într'un loc mai gropănos, ca să nu se poată scurge mustul din gunoiu prin curte sau uliță. Dacă locul nu este destul de gropănos, se poate face de așa, săpându-se până la un metru de afund. Dacă pământul e cumva năsipos, atunci se înlocuiește și bătucește groapa cu de cel lutos, prin care nu poate străbate udul. În privința aceasta am văzut, că în comunele de pe sub poalele Carpaților, unde pământul e mai rece, mai sarbăd și mai sterp, sunt anumite gropi prin curte, în cari se aruncă tot felul de paie și gunoaie, ca într'un compost, ca astfel să se poată prăsi cât mai mult gunoiu peste vară mai ales, când vitele sunt la pășune.

Gunoiul dela cai se scoate în toată ziua, ear' dela celelalte vite la mai multe zile odată, după aceea se pune în platformă, care se formează atât de mare, cât gunoiu credem că putem produce dela animalele de casă. Gunoiul pus în platformă se calcă și îndeasă totdeauna ca să nu poată răsbî aerul prin el, căci atunci se mucezește. Astfel se așează pătură pe pătură în platformă, până-când s'a isprăvit scosul gunoiului. Atunci se îndeasă bine, se acopere cu niște pământ, lemne sau paie și astfel se lasă ca să se dospească și putrezească. Platforma nu e bine ca să se facă mai înaltă ca de doi metri, căci atunci se prea îndeasă și apasă și gunoiul din fund se poate carbonisa.

În economiile mai mari lângă platformă se mai află și o fântână pentru scurgerea mustului, din care se aruncă apoi cu o pompă în toată săptămâna de două-ori mustul pe gunoiu, ca aceste să nu mucezească. Gunoiul muced, arată că el nu a avut umezeala de lipsă; de aceea pe timpul de vară, când vitele

sunt la pășune, el trebuie udat în lipsa mustului și numai cu apă de ploaie sau de fântână. Gunoiul muced conținând anumite ciupercuțe de paraziți este stricacios la cultura cerealelor, fiindcă acelea pot să se altoiască și în nouele plante tinere. Când gunoiul are destulă umezeală în decurs de două-trei luni el se dobește (putrezește), încât nu se mai poate cunoaște așternutul din balegi, ci totul este o materie moale și unsuroasă. Când gunoiul a ajuns în starea aceasta se încarcă pe car și se transportează pe agri, unde se întinde îndată din car și când agrul e umplut cu gunoiu, acela se ară îndată ca gunoiul se poată ajunge cât mai curând în pământ, unde intrupându-se prin arat cu acela, să-i poată da căldura și părțile nutritoare, de care are lipsă.

A face gunoiul grămejoare mici pe agri și ale lăsa timp uitat în arșița soa-

Constantin Negruzzi.

relui expus vânturilor și ploilor, după-cum am amintit și la început, este păgubitor, de oare-ce prin aceea se perd toate materiile nutritoare din el.

Precum e calitatea pământului așa 'i-se pune gunoiul. Astfel în pământurile mai lutoase, îndeasate și răci se pune un gunoiu mai păios și mai puțin dobit, ca dobirea lui să se mai poată continua și în acela, ear' în cele năsipoase se transportează un gunoiu pe deplin dobit, care să se poată iute descompune și intrupa pământului.

Cantitatea sau greutatea, ce trebuie pusă pe un agru, se deosebește după calitatea aceluia. Astfel pentru o gunoie bună se socotesc la un jugăr de comun 120—130 măji metr., la una mijlocie 80—100 m. m., ear' pentru o gunoie slabă 50—70 m. m.

Din gunoiul transportat pe agri se consumă în anul prim cam jumătate,

în anul al doilea un pătrar, ear' în cei următori restul. După patru ani nu se mai simte nici un efect al gunoiului.

Gunoiul dela vitele cornute este mai apătos, mai rece și se putrezește mai încet, dar' durează mai mult, ca celelalte specii de gunoiu. El conține dela 70—80 apă și 20—30 materie uscată. Calitatea gunoiului mai depinde și dela nutreț. Dacă se nutresc vitele cu ierburi și lături, atunci gunoiul se face mai apătos. Gunoiul vitelor se poate întrebuița după două săptămâni. Acela este tare recomandabil în pământurile cleioase și lutoase, cum sunt cele mai multe în comitatul nostru.

Gunoiul dela cai nu este așa apătos, ca cel dela vitele cornute. El este mai uscat, căci conține numai 70—75% apă și 25—30% materii uscate. De aceea se arde și mucezește de cele mai multe ori în platformă, dacă nu se udă mereu cu must de gunoiu sau în lipsa acestuia cu apă.

Gunoiul de cal este mai cald, ca al vitelor cornute, dar' nu durează mult timp pe agrii ci se pulverizează și descompune curând. Acela este mai recomandabil în pământurile răci și greoaie. Gunoiul de cal este bine să se amestece cu al vitelor cornute, ca astfel să se poată dobi mai bine în platformă.

Gunoiul proaspăt de cal face un bun serviciu grădinarilor, cari îl întrebuițază în resadnițe, pentru creșterea legumelor timpurii.

După gunoiul de cal, urmează cel de oaie ca mai săc și mai uscat. Acesta conține numai jumătate apă și jumătate materie uscată, fiindcă între toate animalele oaia bea mai puțină apă. Pe lângă toate acestea gunoiul de oaie conține 8% azot și până la 2% acid fosforic.

Gunoiul de oaie se adună mai cu seamă pe timpul de vară în țarcurile (coșarele), cari se fac pe agrii și fânațele pe unde pasc ele. Acela este tare recomandabil în pământurile răci și lutoase, pentru a le încălzi. După doi ani urmele lui nu se mai simt de loc. Pe timpul de iarnă gunoiul dela oi se poate aduna de pe locul acela unde se nutresc, așternându-li-se în cazul acesta ca și la celelalte vite, paie de cereale, ogrinji de fân ș. a. amestecându-se cu cel de vite când se pune în platformă.

Gunoiul de oaie grăbește tare producțiunea agrilor, prin căldura ce conține în el. La cerealele spicoase nu prea e recomandabil, fiindcă de multe-ori le prea grăbește, așa că creșcă înalte în paiu, cad și astfel spicele rămân cu grăunțele mici și sbârcite. Câte-odată pe timp de secetă îndelungată și pe fânațele naturale are urmări dănuoase, căci le cam

arde și astfel face de piere iarba de pe ele. Gunoii dela porci este cel mai sărac între toate, de oare-ce ei nu sînt animale rumegătoare, așa balegile lor es mai puțin măcinate și de multe-ori acelea conțin încă sēmēnța plantelor, cu cari s'au nutrit. Acela conține pînă la 85% apă și numai 15% materie uscată. De aceea e bine să se amestece și acela cu al celorlalte animale de casă cînd se pune în platformă. (Va urma).

Coropișnița

(numită și colopiștiriță).

Această insectă, care este cea mai mare dușmană a plantelor din grădină, face parte ca și lăcusta tot din neamul ortopterelor.

Deși are 4 aripi, se mișcă foarte puțin și mai cu seamă seara, pe cînd ziua mai totdeauna stă ascunsă sub pămēnt în anumite găuri, sau se mișcă dela un loc la altul prin ajutorul celor 6 picioare.

Coropișniței îi plac locurile umede și grase; în astfel de locuri se înmulțește foarte mult, și aduce mult rău plantelor sēmēnate și chiar ierburilor, gaurind pămēntul în toate direcțiunile, prin deschiderea de găuri, prin cari se adăpostește zilnic din cauza căldurii celei mari, sau iarna din cauza frigului. Coropișnița deschide galerii mai întăiu orizontale și apoi verticale, pe cele verticale le spoiește cu un fel de salivă, astfel, încât nu se dărîmă nici-odată. Aceste galerii pot ave cîte-odată o adăncime destul de mare. Fundul galeriei îl face de mărimea unui ou de găină, în care femeiușca depune 2—300 de ouă. Larvele din ouă es în luna lui Iulie, și în stare perfectă ajung tocmai în anul viitor; în timpul acesta femelele mănăncă o bună parte din ele.

Cînd am descris foloasele ce aduce cārțița agriculturii, am spus cum coropișnița prăpădește de multe-ori toate răsaturile din grădină, pe cari le-am sădit într'o zi ori 2, de nu se mai vede nimic în grădină din ceea-ce am răsădit.

Cunoscînd rēul care-l aduce această insectă, trebuie luate mēsurile de stîrpire. Dușmanul acestei insecte este cārțița, care o urmărește prin galeriile ei, după-cum rîndurile urmăresc insectele din aer în sborul lor. Pisicele deasemenea o urmăresc mai cu seamă seara și în timpul nopței, cînd din cauza timpului mai răcoros, insecta ese afară din galerie la aer mai curat. Am văzut de multe-ori în grădină seara, cum o coropișniță mai bătrână, era urmărită de alte șese foarte mici, întocmai după-cum o pisică este urmărită de pisoiul ei.

Acest lucru 'mi-a dat să înțeleg că această insectă mai mare, dreșează pe cele mai mici la oare-cari lucrări.

Stîrpirea coropișnițelor se poate face în mai multe moduri. În grădină cînd găsăm, sau cînd dăm peste galeriile acestor insecte, n'avem decăt să turnăm apă, în care se pun și vre-o cîteva picături de ulei de rapiță, sau chiar de unt-de-lemn. Apa le împedecă respirațiunea și astfel sînt silite să ese la suprafața apei. În cazul acesta le prindem și le omorîm.

Dacă vedem în grădină pămēntul ridicat sub formă de mici moșoroșuri de grosimea unui deget și pe o lungime mai mare sau mai mică, trebuie să știm că sub acest moșoroș se adăpostește insecta, una sau mai multe. În cazul acesta, cu un bețișor urmărim pe sub moșoroș insecta, pînă-cînd dăm de ea și o omorîm.

Un alt mijloc este: pe drumurile din grădină, și mai cu seamă unde 2 drumuri se încrucișează, punem puține paie și le udăm bine. După 2—3 zile, dacă vom scormoni aceste paie, vom da peste mai multe coropișnițe, pe cari le putem omori. Ele se grămădesc sub paiele ude, fiindcă le place umezeala și răcoarea în timpul zilelor călduroase.

Dar' cea mai bună mēsură trebuie luată din timpul iernei, în contra acestei insecte atît de vătămătoare grădinilor cu verdețuri și cu flori, cînd aceste plante se răsădesc pentru prima dată în grădină.

Toamna, mai înainte de a da frigul, într'un colț al grădinei, să se facă o groapă ca de 70 cm. de adăncă, lungă și lată de un metru. Această groapă se umple cu băligr mai păios. Coropișnițele din instinctul lor, spre a se adăposti în contra frigului de iarnă, au să se adune în număr cît se poate de mare în groapa cu băligr.

Pe la începutul primăverii, și mai înainte de a săpa grădina, scoatem cu furca cîte puțin băligr, pe care îl resfirăm bine la suprafața pămēntului, așa ca nici o coropișniță să nu poată scăpa fără-ca să fie omorîtă.

Acesta este un mijloc cu mult mai sigur ca să scăpăm de aceste insecte atît de vătămătoare grădinilor în cari se cultivă flori și verdețuri.

Cultura pomilor.

Pomii roditori sînt de mare însemnătate pentru om. În timpurile vechi, cînd oamenii nu cunoșteau nici o cultură, nu se nutreau decăt numai cu poame; astăzi pomii roditori cu o îngrijire mai bună aduc un venit foarte însemnat omului.

Cultura pomilor roditori se poate face mai în ori-ce pămēnt, fie el gras sau slab, de multe-ori pomii se cultivă pe locurile cele proaste.

Cu poame nu numai că un cultivător ar face un comerț destul de însemnat, dar' din ele se extrag diferite produse cari se pot vinde cu prețuri destul de mari. Mai întăiu e facerea vinarsului din prune care este foarte căutat; tot din poame se scoate și cidurul, care este o beutură și mai mult căutată, mai cu seamă în părțile unde viaa nu poate să crească. Afară de poame, pomii ne mai dau lemne pentru foc și pentru lucru.

Pomii cultivați bine nu numai că ne aduc un venit însemnat, dar' înfrumusează locul, opresc o mare parte din vînturi, și umezeală și contribuie la formarea norilor.

La noi în cele mai multe părți pomii roditori sînt lăsați cu totul în părăsire. Ori-cine are cîteva pomi, nu așteaptă folosul decăt de-a gata, fără a se mai gîndi că pămēntul pe lângă pomi trebuie săpat și gunoit, că trebuie curățiti de uscături, de omizi și alte insecte vătămătoare, feriti și cu deosebire la cai.

Ca să putem deaproape îngriji de pomi trebuie să cunoaștem cultura lor și aceasta nu

o putem învăța decăt numai lucrînd; nu e destul a ști numai din spuse, dar' trebuie singuri a ști să facem.

La noi pomii roditori cresc peste tot locul producînd fructe; cu toate acestea cea mai mare parte dintre pomi cresc mai bine pe unde crește și viaa, acolo și dau foloasele cele mai bune. Cele mai bune pozițiuni pentru pomii roditori sînt: coastele, dealurile și văile adăpostite de vînturi prea mari, și înclinate spre răsărit și mează-zi.

I. Tomoială.

SFATURI.

Nutrirea purceilor.

Trei-patru săptămăni după fătare se nutresc numai cu laptele dela scroafă, care s'a constatat, că este mai gras decăt al tuturor animalelor de casă. În țitele cele dădăre și mijloc vine mai mult lapte, de aceea și purceii, cari sug la acelea să fac mai mari și mai frumoși. Îndată după fătare, se pot schimba țitele la purcei, punînd pe cei mai mari înainte, ear' pe cei mai mici îndăret ca să sugă.

Cel mai bun nutremēt pentru purceii mici, cari încep a mănca, sînt cartofii ferți și amestecați cu făină de cūcūruz, apoi orzul înmuiat, ovēsul și făina de cūcūruz opărită. Foile și napii de nutreț nu sînt buni pentru purceii tineri, căci sînt prea dulci, să cufuresc de ei și pot să se capde colică, de care apoi se pot și să cadă. Purceii, de care înțercați la șese sau opt săptămăni, adecă la atâtea luni, cāti ani le trebuie și lor pînă-cînd cresc deplin. Înțercatul lor încă trebuie să se facă treptat și nu dintr'odată.

Îngrășatul vitelor cornute cu cartofi.

Economul harnic trebuie să aleagă totdeauna acele nutrețuri pentru îngrășatul vitelor, de cari are cu prisosință și nu-l costă nimic. Un asemenea nutremēt bun și ieftin, de care dispune fiecare econom, sînt și cartofii.

Cartofii destinați pentru îngrășatul vitelor se spală mai întăiu și apoi se ferb într'un vas mai mare. După-ce s'au fert se zdrobesc, se prepară cu făină sau urluială și astfel se dau vitelor puse pe îngrășat. Cartofii se dau și anume: de cîte două-trei ori pe zi. Măncarea aceasta li-se dă îndeobște după adăpat. Pe lângă un fēn bun sau otavă cartofii sînt un nutremēt, de care vitele puse pe îngrășat, se ingrașă ușor și curēnd.

Nutrirea cailor cu iarbă udă.

Se întemplă de multe-ori, mai cu seamă cînd sînt ploii, că caili și alte vite trebuie să se nutrească cu iarbă, trifoiu sau lūternă ude. Cu asemenea ierburi caili se satură curēnd, căci fiind ele ude lunecă mai ușor și nu trebuie zdrobite atîta în gură. Dar' s'a constatat, că ierburile ude nu sînt așa de sătioase ca cele deplin svēntate.

Ierburile ude pe lângă aceea, că umflă mai tare stomachul, le mai și îngreunează la lucru, de asudă mai curēnd și mai mult, apoi curēnd și flămēnzesc, fiindcă apa nu le poate ține de saț, ba une-ori pot să capete și anumite friguri de stomach sau colică, de care dacă nu se pot tāmădui curēnd, pot chiar să se prăpădească. Feriti-vă dar' de a da prea multă iarbă udă la vite și cu deosebire la cai.

Intrebări și rēspunsuri.

Intrebare: Ai bunătațe a-mi face cunoscut, cum să manipulează smochinii și smeurele? Am un smochin de trei ani, dar' nu rodește, de cēreut înscheste de fructe frumoși.

Folia, în 10 August 1899.]

Iuliana Cloban,

Rēspuns: Ce să ține de smochini, poți afla rēspunsul în numărul 30 al

ȘCOALA ROMÂNĂ.

Despre jocurile de băieți.

De **Petru Roșca**, profesor.
(Din progr. gimnas. din Brașov).

(Urmare).

Să vedem acum care este însemnătatea jocurilor?

Împrejurările în cari trăim noi astăzi aduc cu sine, că legile statului se constrângă pe copii a cerceta școala îndată-ce au ajuns vârsta de 6 ani. În școală au să petreacă șezând liniștiți pe bănci un număr anumit de ore pe zi, adese-ori într-un aer nesănătos, stricat, ear' mai târziu, ajungând școlarul mai mare, școala-l silește a se ocupa spiritualicește și acasă tot mai mult. Lipsa unei mișcări corăspunzătoare aduce cu sine o circulațiune mai puțin vie a sângelui și prin urmare se reduce cuantumul de sânge, ceea-ce dă naștere la o mulțime de boale, cum sânt diferitele afecțiuni nervoase, durere de cap, digestie slabă, miopie, strîmbarea columnei vertebrale ș. a.

Medicul Axel Key a expus rezultatul cercetărilor sale făcute în școlăle din Svedia în o statistică. Din datele adunate de dînsul se vede, că după un an de școală tot al 13-lea, după 2 ani tot al șeselea până în al șeptelea, după 3 ani tot a cincilea școlar, devine anemic; cum că astfel de indivizi cad cu mult mai ușor victimă acelei mai răspândite boale, a tuberculozei, este lucru natural și recunoscut de autoritățile medicale. Împrejurarea, că aceste scăderi (boale) se întâlnesc la școlarii, cari sânt născuți și trăesc în orașe mari în măsură cu mult mai mare decât la cei crescuți la sate, ne indică unicul medicament bun și ieftin, ce se poate folosi de toți, adecă mișcare multă și puternică în aer curat. Școlăle noastre nau alt mijloc pentru a constrînge pe școlari la mișcare suficientă în aer curat, abstracție făcînd dela puținele excursiuni gimnastice, de patinat, — decât jocul.

Să ne reprezentăm odată un joc de pilă (minge) d. exemplu »Lunga«. Câtă variație de mișcări ne oferă! Mai se bate pila, acum se prinde și îndată se aruncă, acuș trebuie jucătorul să se întoarcă mai la dreapta, mai la stînga, sau să se plece, ori alergînd în fuga cea mai mare să facă us de toate puterile sale. Se produce prin joc o mișcare puternică, dar' nu prea vehementă, cari condiționează o funcționare mai intensivă a plămînilor, cum la respirarea obicinuită nu se întîmplă. Plămînilor se umplu cu aer curat și proaspăt în locul aerului închis de odaie de multe-ori infiltrat cu microbi primejdioși. Asupra diafragmei și a organelor ce se află sub ea, jocul are efectul cel mai binefăcător ce se învederează deja chiar prin apetitul potențat. Influența aerului și a soarelui pe lângă o mișcare corporală puternică asupra circulațiunii materiei și a formării sângelui nu se poate înlocui prin nimic.

Influența aceasta binefăcătoare asupra sănătății se potențează încă în mod însemnat prin înrîurirea favorabilă a jocului asupra sistemului nervos. O iri-

tare nervoasă, care are drept urmare oboseală și nepăsare e nota caracteristică a generației de azi chiar și a celei tinere; leac mai bun în contra ei decât jocul bine ales nu există. Puțina încordare și tonul cel vesel ce domnește la joc nu irită sistemul nervos, precum o fac multe alte distracții, ci din contra înprospătează nervii oboșiți în mod binefăcător și-i redă tinerimei vociunea recerută atât a trupului, cât și a spiritului.

Prin cele spuse până acum, cari s'ar putè întregi încă cu multe, se învederează în deajuns foloasele igienice ale jocurilor asupra generațiunii, care este în dezvoltare; cu toate aceste voui aminti încă și alte foloase, cari fac de dorit introducerea și lățirea jocurilor în viața școlară. Ochiul, urechea și mâna să exercitează și să desvoaltă prin joc mai mult ca prin ori-care alt mijloc de educațiune și întreg trupul își câștigă o flexibilitate atât de prețioasă pentru viață. În Anglia, unde s'a pus și se pune și acum cel mai mare pond pe lățirea jocurilor în liber, școlarii miopi fac mai puțin de un procent, deși referințele de lumină în salele de învățămînt, tiparul bun la manualele de școală, nu's așa de mult considerate ca la noi.

(Va urma).

Intuițiunea și metoda intuitivă.

(Urmare și fine).

Și cu toate aceste nu putem zice că o asemenea procedere, era absurdă, fără logică și nerațională. Nu! de loc. Acesta era mersul unui spirit copt, care știa a reduce ideile abstracte la știința pe care trebuia s'o studieze. Le lua mai întăiu pe cele mai simple și le lega gradat în combinațiuni din ce în ce mai complexe sudordonându-le una alteia.

Cu totul altfel mersul spiritului copilului. Copilul vrea să meargă iute și vesel dela cunoscut la necunoscut, dela contret la abstract dela ușor la greu; acest mers e mai mult în sărituri, nu la pas. S'a zis de multe-ori că inteligența copilului e capricioasă, însă nu-i astfel, ci nouă ni-se pare, pentru-că copilul n'are continuitatea și regularitatea iutelligenței noastre, copilului îi place să ghicească, să descopere, lui îi place cu deosebire să se simtă lucrînd, să se bucure de puterea și de libertatea lui de a lucra.

Copilul atât în exercițiul spiritului că și al corpului e același. O plimbare lungă regulată și monotonă îl obolesc și enervează, un exercițiu metodic de gimnastică nu-l recrează decât cu condițiune că el să fie foarte scurt, lasă-l însă să alerge în libertate, să-și schimbe jocul când vrea și atunci este neobosit.

Metoda intuitivă astfel cum este, se aplică astăzi la toate materiile de învățămînt.

La cetire, în loc de a-l învăța toate literile și toate silabele fără nici un înțeles, i-se dă, îndată-ce scrie două-trei litere, mici cuvinte cari îi ocupă gîndirea, satisfac imaginațiunea și-i ațită curiositatea pentru celelalte lecții.

Astfel fiecare lecție își are fructul și răsplata ei.

Poate-că ordinea logică nu-i satisfăcută cu aceasta, căci adese-ori copilul înlocuește printr'un fel de ghicire aceea ce-i lipsește pentru a fi în stare să descifreze un cuvînt, și tocmai aici stă plăcerea lui, greutatea învinsă, copilul are conștiința învingerei și aceasta îl încurajează.

La Geografie, i-se atrage atențiunea mai întăiu și i-se vorbește de aceea ce are

»Foi Poporului«. Dar' nu vei isbuti nici în cazul acela, când vei purcede în modul arătat, pentru-că patria noastră nu e patria smochinilor, ci numai a pomilor mai trainici dedați cu clima noastră aspră. Patria smochinilor e Turcia, Grecia, Italia și Francia-de-sud, unde clima e mai domoală și mai dulce ca pe la noi.

Ce se ține de smeură, apoi cu aceasta poți să isbutești. Ea se cultivă ca și celelalte tufe. Tot la 4-5 ani vine răsădită într'alt loc nou. Tufele cari au rodit în decursul unui an, se taie toamnă din fața pămîntului, de oare-ce în anul următor tot nu mai rodesc. În toată toamna tufele de smeură trebuie săpate și gunoite bine, dacă voim ca în anul viitor să avem roduri îmbelșugate.

Știri economice.

Muncitorii dela noi în România.

Foile din Viena scriu, că în urma roadăi slabe din anul acesta în România, guvernul s'a văzut silit să caute să ușureze cumva soarta poporațiunii dela țeară, și între altele s'a hotărît ca la lucrări de-ale statului, comunelor etc. să nu se mai aplice străini, ci numai lucrători din țeară. În chipul acesta, de oare-ce nu sânt semne, ca starea economică-materială să se mai îmbunătățească anul acesta în România, lucrătorii din părțile noastre o vor duce cam rău de astă-dată.

Importarea poamelor și a verdeturilor în România, precum vestește comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu«, pe temeiul înștiințării guvernului român, trimis la ministerul nostru de agricultură, este făcută atîrnătoare dela producerea *adeverinței de proveniență* (adecă de unde sânt poamele), ceea-ce se aduce prin aceasta la cunoștiința celor pe cari îi privește.

Peștele român la Viena. O companie de capitaliști din Viena a intrat în tratări cu serviciul pescărilor române, pentru a transporta pește înghețat la Viena.

Fîn de vînzare. Din *Teregova* ni-se scrie, că în părțile acelea se află fîn, bun și mult, de vînzare. Atragem deci luarea aminte a cumpărătorilor de fîn asupra următoarelor, ce ni-se scriu:

»În părțile noastre bănațene dela munte, poporul nostru român încă are fîn, calitate bună, pentru vînzare, așa că numai în comuna mea Teregova se află până la 100 vagoane fîn de vînzare, și în jurul acestei comune și mai mult.

»Deci ca economii nostri români să-și poată vinde fînul cu un preț mai bun, de cum le îmbie unii speculanți, prețuri bagatele — îmi permit a atrage atențiunea celor-ce cumpără fîn, că în Teregova și jur se pot cumpăra până la 200 vagoane de fîn, și subsemnatul cu plăcere voui da deslușirile necesare celor-ce se vor adresa la mine în cauza aceasta.

Ioan Bogolevici,
preot ort.-rom.

în juru-i și prin analogie îl facem să înțeleagă, lărgindu-i treptat orizontul îl facem să înțeleagă, fenomenele mari pe cari el nu le-a văzut, cu ajutorul fenomenelor mici pe cari el le cunoaște.

La Aritmetică, nu începem cu numerele abstracte, raportul și regulele lor, ci le exercităm atențiunea asupra obiectelor concrete, astfel atuntem, ca copilul să facă din cap și prin intuițiune operațiuni pe cari nu le va pute bine face, decât după câțiva ani.

Nu este copil, care să nu poată face mintal și fără mulțime greutate scăderi, înmulțiri și împărțiri asupra celor dintâiu 10 numere și chiar asupra fracțiunilor, fără să presune măcar numele celor patru operațiuni.

La Gramatică, și aici mai mult ca oriunde în viața copilului se poate face în vocea ei și provocată a-și găsi singură regulă și a o aplica în mod pasiv.

Nu mai insistăm asupra detaliilor aplicațiunilor, am voit numai a arăta că e cu putință a se trata în mod intuitiv toate materiile învățământului primar.

Toate mijloacele intuitive de educațiune morală și intelectuală sunt apelurile continute la propriile sentimente și în judecată a copilului în ori-ce ocaziune și în orice aie a lui, fie ale altora. Tot un procedeu intuitiv este de a iniția pe copii în emoțiunile morale prin mijlocul propriei lor experiențe imediate de a-i înălța prin exemple la sentimentul admirațiunii și sentimentul religios, făcându-i să contempleze câteva mari scene din natură.

Tot un mijloc intuitiv este când îndemnăm pe copii la caritate, arătându-le o miserie și dându-le mijloacele de a o ușura, sau inspirându-le sentimentele de recunoștință sau de simpatie prin recitarea unei fapte de bravură sau prin visitarea unui stabiliment de binefacere. Acestea sunt lecții de lucruri, cari însă se adresează direct inimii, pe care tind s'o miște, și inteligenței, pe care tind s'o deștepte.

Terminând cu această ochire asupra intuițiunii, nu putem omite un punct important, care caracterizează intuițiunea și metoda intuitivă: este singura, care își propune de a exercita nu numai o facultate ci pe toate și cari are în vedere în copil formarea omului întreg, dezvoltându-i toate facultățile. Toate celelalte proceduri didactice nu servesc decât la dezvoltarea facultăților speciale: intuițiunea din contră mai spontană, mai flexibilă, mai indulgentă se ține mai apră, contribuind astfel la dezvoltarea tuturor germenilor ce incolțesc în copil.

Metoda intuitivă nu este metoda tuturor vîrstelor, ea este numai metoda copilăriei, pe care o face să-și fie dragă și ușoară cartea.

Metoda intuitivă în educațiune ne dă pe copil, care vede, pipăie, descopere nu toată știința, ci tot ceea ce copilul poate înțelege din știință, ferindu-se de a o decolora, de a răci și denatura prin sistematizare.

Ea știe să deie copilului prima vedere, prima aruncătură de ochi, foarte în scurt, ce-i drept, însă, care produce acel efect fericit de a le face o impresiune dulce, inspirându-le dorul de a înțelege și de a iubi ceea ce mai târziu vor înțelege și iubi ca oameni maturi.

Maria Al. Ionescu.

Un apel.

În fața adunării Reuniunii învățătorilor din diecesa Caransebeșului.

Orșova, 15 August n.

Adunarea generală a Reuniunii învățătorilor din diecesa Caransebeșului, ținută anul trecut la *Vêrșef*, cu unanimitate a hotărât, ca anul acesta Reuniunea să-și țină adunarea generală aici în *Orșova*, ceea-ce se va și face la 3 și 4 Septemvrie st. n.

Reuniunea noastră dela începutul existenței sale, acum își va ține pentru

a doua-oraă adunarea generală aici la noi.

Insufletirea manifestată anul trecut la *Vêrșef*, pentru a defige ținerea adunării la *Orșova*, a fost foarte mare și unanimă și eu, care eram la acea adunare prezent, n'am mai putut face opoziție spre a zădărnici însufletirea și hotărîrea luată.

Se apropie acum acel moment, aceea zi, în care stății colegi sînt datorii, ca prin fapte să-și manifesteze însufletirea de atunci.

Insufletirea trebuie să reside într-o inimă plină de interes pentru binele și prosperarea Reuniunii noastre, pentru care trebuie să ne interesăm cu tot de-a-dinsul, ca s'o susținem ca pe un talisman prețios; să ne grupăm cu ardoare ca pe lângă un isvor nesecat, dela care așteptăm a ne stîmpăra setea cea sufletească cauzată prin munca obositoare, ce zilnic ni-se cere și pe care trebuie s'o aducem, dacă voim a corăspunde grelei misiuni, căreia ne-am dedicat.

Pentru-ca Reuniunea noastră se poată fi aceea ce trebuie să fie, trebuie ca factorii ei constitutivi să-și cunoască îndatoririle lor, să-și cunoască misiunea lor.

Avem între noi colegi tineri, cari tind la *modernizare* în conformitate cu cerințele timpului modern, au aspirațiuni mai înalte, prin cari poate-că ar pute ridica pe un pedestal mult mai favorabil sarcina cea atât de grea, ce ni-se impune pe carea noastră. Poatească deci acei colegi să-și valideze acele aspirațiuni, căci numai așa vor pute contribui pentru bunăstarea și prosperarea Reuniunii noastre.

Grăbiți cu anunțările spre a ușura lucrarea comitetului aranjator și veniți cu toții la adunarea generală, căci se poate, că atât frumseța regiunii, cât mai virtos urmele strămoșilor Romani de p'aici, ce încă se mai pot vedea, vă va da impuls mai puternic, spre o activitate mai rodnică în interesul Reuniunii, vă va oțeli ambițiunea, de-a deveni odată liberi și independenți asupra vointei voastre, căci spiritul timpului modern pretinde această dela fiecare individ, cu atât mai mult dela un învătător.

Poate să se ivească în mijlocul discuțiunilor chestiuni, cari vor atinge și în special a reputațiunii Reuniunii, pe care noi, datorii sîntem a le susține și valida cu toată tăria, dând dovezi, cumcă sîntem totdeauna gata, de a face afront acolo, unde ni-se ivese momente de umilință.

Dorința de-a se ține adunarea aici vi-s'a implinit. Comitetul aranjator își dă toată silința ca să vă procure unele momente de plăcută distrațiune: va aranja concert în onoarea voastră și în favorul Reuniunii, cu concursul renumitului cor *Iugojan*, condus de bravul nostru coleg *Vidu*, a pus la cale și excursiunea pe o zi la *T-Severin*, tot numai la dorința voastră.

Eată dar', că comitetul aranjator își dă toată silința spre a corăspunde cât se poate de bine misiunii sale. Faceți și voi așa dar', ca această adunare să fie memorabilă!

Deci nu rămâne, decât ca voi, fraților colegi, să nu vă arătați nici față de Reuniune, dar', nici față de comitetul aranjator îndolenți, căci aceasta numai spre buna noastră reputațiune nu ne poate servi — de laudă.

Așadară: la revedere cu toții!

Traian Hențu,
învătător.

Din trecutul nostru.

— Istoria Moldovei. —

Ioan Vodă-cel-Cumplit.

(Urmare).

Și eată anume de unde încep Ioan Vodă facerea rînduelei în lăuntru țerei, pentru-că apoi să se poată gândi și la oușmanii din afară:

Ca în toată lumea, așa și în România pe vremea asta călugărimea și preoțiimea era la putere dar' durere tot ca în toată lumea de pe atunci, așa și în România, sub scutul și în numele sfintei biserici mulți călugări și preoți, chiar de cei mai sus puși, făceau lucruri de acelea, cari numai cu biserica și cu legile lui Dumnezeu nu se potriveau. Poporul clocotea contra preoțiimea și a multimeii de călugări volnici.

Ioan Vodă își puse gând, ca să facă acum rînduială în țara bisericească. Și atunci dar' o cercetare a rețelilor și a rețelilor. Și precum cumplit a fost cu boierii pe cari i-a aflat vinovați, așa fu cu preoții! Descoperi pe un vlădică a fi vinovat de fel și fel de destrăbălări ce-l murdăreau: îi făcu lege scurtă după legea lui Teodosiu, care sună, că „Sodomistul se piară în flăcări în fața poporului”. Divanul (sfatul) domnesc la asta îl judecă. Nevoirent *fu ars de viu*, drept teribilă pilduire pentru ceialalți și pentru poporul întreg!

Metropolitul țerei, putred de bogat, aflat și el vinovat de câte ceva, scăpă de moarte numai prin fugă din țeară!

Printre călugări află Ioan Vodă și pe un prea smerit părinte, care înainte vreme fusese boier și lucrase la răsturnarea alor trei domni ai țerei, apoi fusese căpitan de haiduci în codru, și pe urmă, ca să scape de prinoșoare, se refugiasse într-o mănăstire sub cuvîntă haină călugărească. Cum îl află Ioan Vodă, îl îngropă de viu, în fața lumii ce se adunase, ca la minunile înunilor.

Știind el mai departe, că toată neliniștea țerei izvorește din răutatea boierilor și a călugărilor și mulți și vicleni, cari lucrau tot împreună și numai milă n'aveau de nevoie țerei și a poporului însuși, — Ioan Vodă, pe lângă spaima ce o viri în inimile boierilor și a călugărilor prin fapte ca cele mai de sus, se mai folosi și de un alt mijloc: a învrăjbi pe boieri cu boieri, pe călugării dintr'o mănăstire cu cei dintr'alta, și apoi pe toți boierii contra călugărilor și pe călugării contra boierilor! Așa, ca pe viitor nu numai de-o întovărire a călugărilor cu boierii, dar' nici domnului să nu mai poată fi vorbă, dar' nici călugării între sine și nici boierii între sine să nu se mai poată înțelege!

Lucru mare acesta, care ai crede că nu se putea, știind cum lucrau până aci boierii cu călugării toți pe o străună, răsturnând Domni și punând Domni, și trăgând din toate gromzave foloase numai pentru sineși! Și Ioan Vodă isbuti a face spargerea asta între cele două tabere unite. Eată cum:

El aflând ceva vină unei mănăstiri, îi lua toată averea și o dăruia cutărui boier. Războiul și ura între boieri și călugări era gata! Averile cutărui boier aflat vinovat de ceva, le dădea cutărei mănăstiri. Alt rînd de gâlceavă! Sau apoi averea unui boier o dădea altui boier, a unei mănăstiri altei mănăstiri și vrajba boierilor între sine și a mănăstirilor între sine era — de minune!

Din toate aceste apucături: sabie și călău chiar în ziua de Paști, ardere de viu, îngropare de viu, virire de vrajba măiestrită, — Ioan Vodă își slăbi așa de mult dușmanii sei din lăuntru țerei, încât după asta putu în dragă liniște să-și îndrepteze ochii spre dușmanii din afară ai țerei, și să se încoarde să bage nițică groază de moarte și în aceia!

Și, precum vom vedea, multe a putut, căci poporul țerei care multe suferise dela boieri și dela călugări, era răpit de »rinduială» ce cumplitul Vodă o făcu cu ăcestia, și precum ăcestia se ascundeau în fundul pământului la glasul lui Vodă, așa poporul s'ărea întreg în picioare și îl urma ori-unde l-ar fi chemat.

Și năzdrăvane lucruri a putut astfel face, precum vom arăta.

Iancu.

Răvasul școlii

Concurs școlare. Sînt de ocupat posturile de învățatori la școlile gr.-or. din: Sângiorgiu-de-pădure, Șoimușul-român, Petea-de-câmpie (protopresbiteratul *Oșorheiului*), Cetatea-de-baltă, Blăjel, Boian, Chesler, Crăciunel, Sănbenedic (protopresbiteratul *Târnavii*), Câmpuri, Certejul-de-jos, Glodgilești (ppresbiteratul *Iliei*), Libotin, Rogoz (ppresbiteratul *Solnocului*), Borgo-Bistrița, Blășfalău-de-sus, Blășfalău-de-jos, Galați (ppresbiteratul *Bistriței*), Bedelen, Cacova-Jerii, Mogoș-Mămăligani, Muncel, Ocoliușul-mic, Poșaga-de-jos, Sălciva-de-jos, Șasa, Valea-Lupsei (ppresbiteratul *Lupsei* și Drăguș (ppresbiteratul *Avrigului*). Salar 300 fl. și accesorii, parte în bani gata, parte în naturalii. Termin de concurs 30 zile.

— Mai departe este de ocupat postul de învățator la școala comunală din *Borgo-Tiha*. Salar 300 fl. și accesorii. Termin de concurs 4 Septembrie.

— La școala confesională gr.-or. din *Retișor*, protopresbiteratul *Vârșetului*, eparchia *Caransebeșului*, este de ocupat postul învățătoresc la clasa începătoare. Salar 330 fl. în bani, cuartir, grădină și juger de pământ arător. Termin de concurs 30 zile.

Învățătorii maghiari și-au ținut adunarea regnicolară în Budapesta, în ziua de S. Stefan. Au fost reprezentate mai toate Reuniunile învățătorești. Dintre cele române și-a trimis reprezentanți *Reuniunea Mariana* (dela Năsăud).

Avis. Dl *Ioan Marcu*, notar general al »Reuniunii Învățătorilor români gr.-or. din diecesa *Caransebeș*», aduce la cunoștință, că pentru participării la adunarea Reuniunii, ce se va ține la *Orșova*, în 3 și 4 Septembrie c., s'au exoperat pe drumurile de fer bilete cu preț redus, având ăcestea valoare dela 28 August până la 12 Septembrie.

Tot așa s'au exoperat favorul de călătorie pe Dunăre dela *Bazias* până la *Orșova* cu prețul redus de 50%.

Cartele de legitimare atât pentru călătorie pe calea ferată, cât și pe Dunăre, au să se ceară de cătră participării dela președinții Reuniunii. Pentru participării din afară de raionul Reuniunii sînt bilete rezervate la dl not. *Ioan Marcu* (Bocșa-montană).

CRONICĂ.

În ajutorul țeranilor. Consiliul de ministri al *României* a hotărît face-rea mai multor drumuri mari, mai ales prin județele *Teleorman*, *Olt*, *Ialomița*, *Ifov*, *Vlaşca*, *Brăila*, *Buzău*, *R-Sărat*, *Tecuci* și *Tutova*, ca să vină prin ăcesta în ajutorul țeranilor, avînd a fi angajați la lucrările ăcestor drumuri numai țeranii lipsiți de mijloace.

Consiliul județului *Olt* a fost însărcinat să ieie împrumut un împrumut de 80.000 lei, pentru a veni în ajutorul țeranilor lipsiți de mijloace.

Biserica românească în Cisnădie. În marea comună săsească *Cisnădie*, lucrează în toată bunăvremea peste 1000 de Români în stabilimentele industriale ale Sașilor, la fabricarea de postav etc., și ăcești numeroși creștini de-ai noștri, gr.-or. și gr.-cat., n'au avut aici nici-odată biserica românească. În anii din urmă poporeni gr.-or. ca cei mai numeroși s'au pus pe lucru și mai cu colecte, mai dănd dela sine, și-au zidit o biserică. E prima biserică românească, gr.-or., în *Cisnădie*. Duminecă a fost sfințită prin protopresbiterul *Sibiului* *Ioan Papiu*, asesorul consistorial *Mateiu Voilean*, preoții *Emilian* și *Șerban Cioran* și *Goga* din *Rășinari*, *Popovici* din *Sadu*, *Necșa* din *Bungard*, *Săcărea* din *Tălmăcel* și diaconul *Ioan Moța* din *Sibiului*. Biserica e arătătoare și la loc vederos când întri în comună. Mari merite are în jurul zidirei ei credinciosul *Savu*, care s'a întrepus și a ostent mai mult ca toți pentru zidirea ăcestei biserici. Familii gr.-or. stabilite de tot în *Cisnădie* abia sînt vre-o 60 până la 70, grosul credincioșilor însă, până la 6—700 îl dau străinii întrași ca lucrători la Sași. Să le ajute Dzeu să se înmulțească și întărească bine.

Un notar vrednic. Din *Sebeșul-de-sus* (lângă *Boița*) ni-se scrie: Îți saltă inima de bucurie, când cetești, cum preotul, învățătorul și alți fruntași ai unei comune, fac și luptă pentru cutare lucru folositor și luminător turmei încredințate lor, din iubirea interesului comun și neamului românesc.

Un atare conducător am aflat și noi în persoana notarului *Irimie Rădușiu*, de loc din *Avrig*. Nu sînt încă doi ani de când l-a adus D-zeu în mijlocul nostru ca notar, și multe fapte frumoase și vrednice de laudă a săvîrșit, atât ce privește comuna politică, cât mai ales cea bisericească — făcîndu-ne să legăm mari speranțe de lucrarea dînsului. Drept dovadă a iubirei sale cătră biserică, școală și prin urmare cătră popor amintesc, că fiind siliți de inspectorul regesc pentru înființarea postului al II-lea de învățator, foarte mult a lucrat și luptat, în frunte cu dl protopop *Ioan Căndea*, până s'a înființat ăcest post, arătînd poporului, care în frunte cu preotul și comitetul parochial nicidecum nu voiau înființarea lui, căt de folositoare e școală și ce urmări triste poate ave înființarea lui. Tot dînsul a stărut și făcut de comitetul comunal a votat salarul de 300 fl. pentru ăcest post din alodiul comunal, numai să nu se micșoreze capitalul bisericeii. Cu ocaziunea ținerii examenului, anul trecut și curent a dăruit elevilor silitori cărți în preț de peste 10 fl. Asemenea a dăruit mai multe cărți de valoare bibliotecii școlare, întemeiată de zelosul învățator *Dimitrie Săcărea*. În mai multe rînduri a cercetat școala spre convingere întru-căt învățătorii sînt conștii de chemarea lor și îndemnînd elevii a da ascultare și învăța. A făcut atentă primăria la solvirea regulată a învățătorilor, ca nu prin trăgănarea solvirei, învățătorii să fie lipsiți, descurajați și prin urmare împedecați întru chemarea lor. Trecînd peste multe alte fapte nobile observ, că ăceste simțăminte nobile să il conducă și în viitor și servească și altora de exemplu.

Sebeșanul.

La cojocărie. Dl *Teodor Popa*, cojocar în *Seliște*, face cunoscut, că la dînsul să primesc ca învățăceii la cojocărie doi băieți cu purtare bună și din familie cinstită. Locuința dînsului este în strada *Foltești* nr. 285, în *Seliște*.

Pentru-ce? Din *Boz*, (comitatul *Albei-inferioare*) ni-se scrie, că *Românii* de acolo, gr.-orientali și gr.-catolici au trăit în cea mai bună înțelegere unii cu alții de zeci de ani și preoții a se

menea. Este un an de zile de când a murit preotul gr.-or. *Ioan Călniceanu* și parochia o administrează de atunci parochul din *Conța*, *Ioan Petrașcu*. ăcest preot se silește a face zizanie între oameni. Nu a fost destul, că la stăruința lui oamenii s'au incurcat în un proces de comasare păgubitor cu baronița *Bornemisa*, dar dînsul mereu hulește legea gr.-cat. în tot chipul, oprind pe gr.-or. să se căsătorească cu gr.-cat. Cu un cuvînt — scrie corespondentul — preotul *Petrașcu* se silește a băga ura și neînțelegerile între frați, cari din vechime am trăit bine împreună și am voi să trăim tot așa, ca *Români* adevărați.

Întrebăm pe dl preot, pentru-ce face astfel de lucruri? Gîndește dînsul, că ăceasta îi este chemarea, ca preot român? Atîta de astă-dată!!

Dreptatea Curiei. Prin 1896 cătiva șoviniști, în frunte cu protopretorul *Szabó Gusztáv* porniseră haită în contra judeului cercual *Antoniu Mahr* din *Bozovici*, acuzându-l la fișpanul, la ministrul de justiție și prin »Egyetértés», că întrefine legături de prietenie cu agitatorii memorandiști și cu persoane dușmane patriei, cari au comis atentat cu dinamit în contra notarului *Petrovici*, că e dacoromân (!) și căte toate, fiindcă era drept cu poporul și nu făcea pe pofta liftelor. *Mahr* a cerut cercetare și tribunalul din *Caransebeș* a osândit pe protopretorul *Szabó* la 200 fl. amendă, pentru calumnie, ear' dintre slujbașii cercului *Bozovici* — notari, primari, jurați — cari subscriseră și ei arătarea făcută în contra lui *Mahr*, pe *Petrovici*, *Balog*, *Epure* *Ioan*, *George Bogdan* și *Paul Petrovici*, i-a osândit la pedeapsă de căte 50—150 fl.

În urma recursului osândiților ajungînd cauza la Curie, ăceasta a modificat sentința, susținînd numai osândirea protopretorului, ear' pe a celorlalți a cassat-o.

Cununie. *Ioan Răchifian*, comerciant în *Vucova-Timișană* și d-soara *Maria A. Iliciu*, fiica dlui cojocar *Alex. Iliciu* din *Buzias*, își sërbează cununia Duminecă, în 15/27 August a. c., în biserica din *Buzias*.

— *Maria Veturia Ivan* și *Dr. Ioan Stroia* anunță celebrarea cununii lor pe Luni, în 16/28 August 1899, la 4 ore p., m. în biserica ortodoxă din *Gurariului*.

Din Sebeșel, lângă *Mercurea*, ni-se scrie, că pe teritorul ăcelei comune s'a descoperit o bogată mină de cărbuni. Meritul este al inginerului de montanistică, dl *Pisztl*, și al oficialului de postă, dl *Auezki*, cari de trei ani fac săpături prin ăcele părți și cum se vede cu bun succes. Poporațiunea e plină de bucurie, pentru-că vede deschizîndu-i-se un nou isvor de căștig.

Steagul. Mare supărare între patrioții noștri, că în ziua *Monarchului*, *Serbii ortodoxi* din *Fiume* au arborat pe biserica lor steagul sêrbesc, steagul orașului *Fiume* și steagul austriac, adecă al casei domnitoare, ear' de steagul unguresc nici pomană. *Maghiarii* ved în ăcest fapt demonstrație politică și amenință rêu pe *Serbii* din *Fiume*, aducîndu-le aminte, că orașul *Fiume* nu se ține nici de *Sêrbia*, nici de *Austria*, ci de — *Ungaria*!

Regele Carol al României, după-cum spune o telegramă din *București*, în urma unei rēciri s'a îmbolnăvit grav. Conform buletinului dat de medicul *Dr. Theodori*, Regele suferă de acute sgârçiri de stomach. Din ăceastă cauză călătorie la *Abbazia*, ce era s'o facă părăchea regală la 24 August, s'a aminat.

Tîrg de orz se va ține în 28 August în *Mișcolț*, îndeosebi pentru orzuri menite a fi prelucrate în bererii. O publicațiune și ordine de tîrg în privința aceasta se află la biroul camerei comerciale și industriale din Brașov, unde cei interesați pot afla informațiuni detaliate.

În Aiud se vor începe în curînd lucrările pentru clădirea noii case comitatense, fiind aprobat deja din partea ministrului de interne contractul încheiat cu arhitectul Inceze. Noul palat al comitatului Alba-inferioară va fi zidit pe locul casei vechi comitatense și al casei în care acum sînt biourile sedriei orfanale.

Din Panciova ni-se scrie, că fruntașii români din ținutul acela au subțernut o rugare ministrului unguresc de culte și instrucțiune publică, pentru înființarea unei cadre de limba română la școlile din Panciova, căci la școlile comerciale, civile, la gimnasiu și la celelalte școlile din Panciova nu se propune limba română, ei școlarii români sînt constrînși să învețe limba sîrbească, deși în ținutul Panciovei sînt 40—50 mii de Români, ear' Sîrbi foarte puțini.

La teologie au fost primiți pe anul I. în seminarul gr-cat. din Blaj patru-sprezece inși dintre șes-sprezece suplicanți, doi dintre acești patru-sprezece au fost primiți pentru seminarul central rom-cat. din Budapesta.

Post de notar. Cu termin pînă la 15 Septembrie este scris concurs pentru întregirea postului de notar comunal în *Zernecki*. Împreună cu remunerația de matriculant dotățiunea e peste 1000 fl.

Au murit: Baniamin *Densușian*, învățător gr-cat. în Lugoj, în etate de 27 ani. Hortensiu O. *Popea* din Non, în etate de 25 ani.

Ciuma, în butul tuturor măsurilor de apărare luate de autoritățile portugeze, se lățește repede. S'a ivit un caz de îmbolnăvire și în orașul *Figueira* și unul cu sfîrșit trist în *Barcellos*. Conform statisticii oficiale în *Opporto* au fost pînă acum 13 casuri de moarte și 39 îmbolnăviri. Spania, pentru a împede importarea epidemiei, și-a închis granițele de către Portugalia; în urma acesteia au rămas în Portugalia cam două mii de Spanioli, cari neputîndu-se reîntoarce acasă, are să îngrijească de susținerea lor guvernul portugez.

Ucis de fulger. Agentul de asigurări I. *Necola* din *Timișoara* s'a urcat pe muntele *Damogled* dela *Mohadia*. Când a dat să scoboare cătră *Peceneica* l'a ajuns un vifor și l'a ucis fulgerul.

Doi florini. Cățiva învățăcei meseriași din *Szentes* scaldându-se în *Tisa*, valurile au răpit pe unul și l-au dus în vîltoare, unde era să se înecă. Unul dintre cei mai mărișori știind însă înoța, s'a repezit după el și cu pericolul vieții proprii l'a scos la mal aproape mort. Ajungînd aceasta la cunoștința magistratului, a chemat pe băiat la sine și l'a întrebat, că ce dorește să aibă cinste pentru fapta sa? Băiatul a cerut doi florini.

Petreceri. Tinerimea română din *Tohanul-vechiu* invită la producțiunea declamatorică-teatrală împreună cu petrecere populară, ce se va aranja *Duminecă*, în 15/27 August 1899 (Sf. *Mărie*), în localitatea școlii din *Tohanul-vechiu*.

Program: 1. Cuvînt de deschidere: dl M. *Brumboiu*. — 2. La oglindă, poezie de G. *Coșbuc*, declamată de d-șoara *Virginia Pandrea*. — 3. Țigăniul la vînat, de Th. *Speranță*, declamată de d-nul *Nicolae Crăciun*. — 4. Numai una, poezie de

G. *Coșbuc*, declamată de *Ioan Aft. Popa*. — 5. Negustorul și nărodul, dialog prelat de * și *. — 6. Teatru. »Biletul de tramvai«, comedie într'un act, de Gr. *Mărunțeanu*. După producțiune va urma joc.

— Tinerimea studiosă din *Seliște* își ține obișnuita petrecere de vară în 15/27 August (la *Sfânta Mărie*). Venitul curat e menit pentru sporirea Fondului pentru ajutorarea studenților săraci.

— Tinerimea română din *Luncă* și jur, aranjează petrecere de vară împreună cu producțiune declamatorică-teatrală *Duminecă*, în 2 Septembrie st. n. c. Venitul curat se dă în favorul școlii gr-cat. din *Luncă*. Prețul de intrare, de persoană: 1 coroană, de familie à 3 membri 2 coroane.

— Din *Armeni* primim invitare la petrecerea de vară împreună cu producțiune teatrală-declamatorică, ce se va aranja *Duminecă*, în 27 August st. n. (ziua de *Sfânta Mărie*), într'o grădină privată, ear' la cas de timp nefavorabil în școala gr-or. din *Armeni*. Venitul curat e destinat în favorul bisericii gr-or. Prețul de intrare: de persoană 50 cr., de familie 1 fl. Începutul la 5 ore p. m. Suprasolvirile se primesc cu mulțumită și se vor cuita publice.

Mulțumită. Cu vie bucurie trebuie să fac cunoscut faptul, că în comuna noastră, pe lângă toată vitregimea acestui an, întru care am suferit așa de mult din pricina gheței, totuși s'au aflat și acum oameni cu frica lui Dumnezeu și iubitori de casa Domnului, cari cu inimă voioasă au dat dintr'al lor pe seama sf. bisericii, și anume: *George Măhăra* a cumpărat un prapor frumos, de postav roșu, cu chipul Sf. *Archangelii Michail* și *Gavriil* și a Sf. *Nicolae*, în preț de 15 fl. v. a; ear' *Anghel Păcurar*, a ridicat în hotar o cruce de peatră cu inscripția numelui seu și a soției sale *Irinca*; asemenea a cumpărat și un chip frumos lucrat, al *Preacuratei Fecioare Maria*, care tot pe spesele dînsului a fost ziduit deasupra ușii cimiterului.

Mulțumindu-le și într'acest chip generoșilor dăruitori pentru aceste frumoase daruri, doresc ca această pildă frumoasă a lor se găsească mulți imitatori, spre mîngăierea lor sufletească și spre mărirea lui D-zeu.

D-zeu să le răsplătească din prisosința darului seu.

Sard (lângă *Alba-Iulia*), în 15 August 1899.

Enea Bota, preot.

Șapte băieți mușcați de căne turbat au plecat alaltăieri din gara dela *Dobrișin* la *Budapesta* în institutul anti-rabic. Momentul despărțirii de părinții lor era foarte emoționător. Unii dintre nenorociții băieți erau în deplina cunoștință a primejdiei lor și între sughituri de plîns rugau pe părinți să nu-i lase a fi duși, căci ei doresc să moară acasă. Toți sînt băieți de oameni lucrători simpli și astfel nici ei nici părinții nu cred, că la *Budapesta* îi vor pute scăpa de moartea grozavă ce îi așteaptă. Au trebuit să-i despărță de părinți cu forța și să-i așeze într'un cupeu separat. Trenul era deja departe, și sormanii oameni încă tot stăteau pe peronul gării și se boceau.

Concurs de protopopiat Pentru întregirea postului de protopresbiter al tractului gr-or. al *Albei-Iulie*, comitetul protopresbiterial publică concurs cu termen de 45 zile dela prima publicare în foaia oficială a arhidiecesei (»Telegraful Român«). Dotățiunea fiitorului protopresbiter constă din venitele parohiei protopresbiterale *Alba-Iulia*-oraș, taxele pentru visitațiunile canonice, taxa bilanțului de 2 ti. dela fiecare comună bisericască și ajutorul din cassa consistorială.

De pe la noi.

— Dela raportorii nostri. —

Térnova, 11 August c. — Eram bucurați cu toții din comuna noastră de roada din est-an. Grăul a dat roadă foarte bună. Cucuruzele mai frumoase de cum au fost nu putem spune. Ovésul și fînul mijlociu. Pomii de cu primăvară au avut floare de tot frumoasă, și au venit niște vînturi reci și le-au stricat, dar' au fost mai rămas destule. După-ce însă au crescut poamele cam mărișoare, s'a ivit un verme, care le-a nimicit mai de tot, dar' pe unde n'a ajuns vermele, au rămas mijlocii. *Mercuri*, în 9 August n., a venit o ploaie împreună cu un vînt așa de puternic, încât cucuruzele le-a culcat la pămînt și mai multe clăi de fîn le-a doborît vîntul, ba încă pe unele locuri a fost și grindină, și valea satului, care merge prin mijlocul țarinilor, a dus tot ce i-a stat în cale. Pagubele sînt foarte mari.

Și mai bîntue o rîutate: boala de porci, atît în comuna noastră cît și jur; porcii sînt opriți dela tîrguri.

S'a iscat apoi și boală între vacile, ear' la vre-o doi-trei economi au și murit.

Ioan Voinea, croitor.

Betlean, 17 August n. — Azi în 17 l. c. contele *Bethlean Bălint* și-a ținut vorbirea-program, ca candidat de deputat al cercului *Betlean*, în *Betlean*. Dintre Români din acest cerc electoral n'au luat parte decît primarii, notarii și cățiva preoți. Eu m'am rușinat când i-am văzut îndesuindu-se printre păpușarii, olarii și ceialalți asemenea alegători. Numele nu li-l spun pînă în 21 l. c. când va fi — »alegerea«. Dacă și atunci îi voi vedea înșirați la tocană, am să-i spun la lume.

Ionel.

Gura-Riului, 20 August. — Astăzi *Duminecă*, 8/20 August, s'a celebrat, conform ritualului bisericii noastre ortodoxe orientale, sfințirea temeliei la noul edificiu al școlii confesionale gr-or. române în comuna fruntașă *Gura-Riului* din cercul *Seliștei*, sub conducerea p. o. domn *Nicolae Ivan*, asesor consistorial în *Sibiiu*, care cu acest prilej — după finirea ceremonialului religios — a ținut numărului popor adunat la fața locului, o frumoasă vorbire ocazională.

După planul pus în lucrare, edificiuul contemplat nu numai că va corăspunde tuturor recerînțelor legii, ci după conturile generale grandioase, în cari e conceput, cu situație favorabilă în centrul comunei, alătura cu monumentală biserică și împreună cu aceasta va fi o podoabă a comunei, servindu-i totodată spre laudă ca și spre incurajare în lupta culturală pentru existența națională.

Măreției edificiuului corăspund pe deplin și jertfele materiale, pe cari comuna bisericască și poporul blînd și docil de aici le aduc cu drag ca prinos pe altarul templului culturai noastre religioase-morale și naționale.

Pe lângă peatra, cărămida și nisipul de lipsă, cari se vor da în natură, întreprinzătorii măiestri, dd: *Schebis*, *Weresch* et comp. din *Sibiiu*, acceptați ca atari la licitațiunea publică din 7/19 Iunie a. c., vor termina și preda acest edificiu comunei proprietare în termenul prefript pentru plata în sumă de 13 600 fl. (treisprezece mii și șese-sute fl. v. a.).

Dacă comunei bisericesti îi va succede să acvire și puteri didactice corăspunzătoare, nobilul scop spre care cu toții țintim, se va ajunge deplin, ear' bucuria va fi justă și generală.

Să ajute D-zeu, ca așa să fie!

Bêtrânel.

* * *

Micești, 21 August n. — Ieri un lucru însemnat s'a sêvîrșit în comuna noastră: s'a dat cea dintâiu producțiune teatrală cu declamațiuni, care ca început a reușit bine. La 3 ore d. a. un public nu prea numeros, dar' ales s'a adunat la cârcîma din capul satului, unde șura era prefăcută într'un frumos pavilion împodobit cu ramuri verzi de stejar. Scena era foarte potrivit aranjeată în fund. La 4 ore s'a început producțiunea. Mai întâiu 10 ficiori aleși, îmbrăcați frumos și încinși toți cu brêne naționale, cu clopoșele la picioare, au jucat pe scenă »Călușerul«. A urmat apoi un foarte potrivit *dialog*, în care sînt sbi-ciuite toate relele societăței și se îndeamnă țeranii să îmbrătoșeze *meseriile*. Domnii *George Totoian*, învățatorul nostru și dl *Salvinie Contor*, învățator din Spring, de loc de aici, au predat foarte bine acest folositor dialog. Ambii au fost îmbrăcați în port național.

A urmat tînêrul student de gimnasiu, *Zeno Dumitrean*, fiul dlui Dr. Dumitrean, medic în Budapesta și mare proprietar aici. Deși n'a umblat nicicând în școală românească, a declamat, în costum național și foarte cum se cade anecdota lui Speranță: *Țiganul cu pușca*, primită cu mult rîs și plăcere mai ales de țerani.

A urmat: *Școala lui Lazăr*, scenă istorică din revista națională „100 de ani”, de Caragiale. A reușit peste așteptare de bine. Rolul lui *George Lazăr* l-a interpretat dl *Maxim Ciugudean*, învățator, care a avut o înfătoșare foarte mândră și demnă și a produs bună impresiune. Rolul călugărului grec l-a făcut învățatorul G. Totoian, ear' *paraclisieri* au fost domnii Felix Dumitrean și Nic. Anca. Bine s'au purtat elevii de școală, cari 'și-au făcut jocurile foarte cu bun succes, și la urmă au cântat, prinși în horă, cântarea: *Sus opincă*. Intre băieți, tot elevi și eleve din sat, au fost și doi domnișori, dar' ambii îmbrăcați în haine românești.

Această scenă, scurtă, dar' instructivă și pêtružetoare a făcut o mare impresiune. Ar trebui să se reproducă cât mai des la sêrbările școlare.

După aceasta a urmat earăși un punct vesel. Tînêrul Ionel Totoian, student gimn. în Sibiiu, a declamat *Beșevul* de Speranță, și l-a făcut așa de bine, încât a plăcut tuturor.

După declamațiuni ficiorii călușeri au jucat »Bătuta«, apoi o horă cu fete, pe care au făcut-o foarte bine. E prima horă, ce s'a încins de săteni în această comună.

Țeranii, durere, n'au participat în număr îndestulitor, dar' producțiunea a avut succes deplin, chiar și material. O sumă frumoasă rămâne pe seama școlăi. Laudă tuturor celor-ce au ostenit întru aranjarea acestei producțiuni.

Rap.

Concurs.

Dela »Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român«, conform concludului nr. 184 din 3 August a. c., cu începutul anului școlar 1899—1900 sînt de conferit următoarele stipendii:

I. Un stipendiu de 50 fl. pe an din fundațiunea »Dobâca«, destinat pentru un gimnasist născut în fostul comitat al Dobăcei.

II. Un stipendiu de 60 fl. pe an din fundațiunea »I. Roman«, destinat pentru studenți de gimnasiu ori școale reale.

III. Un stipendiu de 60 fl. pe an din fundațiunea »Marinovici«, pentru studenți de gimnasiu ori școală reală.

Cererile pentru aceste stipendii au să se înainteze comitetului central al »Asociațiunei« în Sibiiu (strada Morei, nr. 8) până la 5 Septemvrie st. n. a. c., provăzute cu următoarele documente:

- atestat de botez;
- testimoniu școlar pe anul 1898/99;
- atestat de paupertate.

Cererile intrate după termen nu se vor considera.

Din ședința comitetului central al »Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român« ținută în Sibiiu, la 3 August 1899.

Șoluțiu.

Dr. Beu,
secret. II.

Loc deschis.*)

DARE DE SEAMĂ.

Cu ocașiunea petrecerei inteligenței din Topârcea, aranjată în 11/23 Iulie a. c., a încurs la cassă și prin postă în total dela on. contribuenți următoarele sume:

Dr. Nicolau Vecerdea, avocat 5 fl.; Savu Avram, inv. 2 fl. 20 cr.; Oprea Mosora, com. 2 fl. 12 cr.; Ioan Cosma, not., Alexandru Bobeș, câte 2 fl.; Ioan Deac, preot, Nicolau Stroia, prim., Nicolau Schiau, not. pens. și d-na Maria Crișan, soție de prof., câte 1 fl. 50 cr.; George Tăbăcariu, Elena Ciorugă, Octavian Pop, Dumitru Iridon, com., Iacob Greavu, Maria Popreda și Ioan Troanca, inv., câte 1 fl. 20 cr.; Petru Juga, adm. protopresb., Vasile Greavu, com., Constantin Bucșian, Octavian Bergezan, not., Maria Predovici, George Imberuș, abit., Nicolae Hudițian sen., Ilie Troanca, inv. și Nicolau Aron, cleric, câte 1 fl.; Nicolau Isac, preot, Ioan Rebegea, Dumitru Albu, Victor Comes, Ioan Dobrota, inv., Ioan Staicu, teol. abs., Elisabeta Hudițian, Ilie Oltean, inv., Ioan Tănăsă, inv., Nicolae Bota, Nicolae Vălean, Cornel Popescu și Emil Popescu, câte 50 cr.; Nicolae Mutu 60 cr.; Ioan Moldovan 40 cr.; Nicolau Macrea și Salomie Fanea, câte 30 cr.; Ioan Roșca 20 cr. La olaltă 45 fl. 02 cr.

Din acestea substrăgându-se spesele de 31 fl. 59 cr., rezultă un venit curat de 13 fl. 43 cr., care sumă se va întrebuița pentru cumpărarea de cărți pe seama bibliotecii populare.

Primească prea onorații contribuenți și pe această cale mulțumitele noastre pentru binevoitorul sprigin, ce ni-l-au oferit spre ajungerea modestului nostru scop.

Topârcea, în 12 August 1899.

Pentru comitetul ananjator:

N. Schiau,
jurist.

Manuil,
notar.

*) Pentru cele cuprinse în această rubrică redacțiunea nu primește răspunderea.

POSTA REDACȚIEI

I. J. în Zerv. La întrebarea primă nu putem să recomandăm nimic; numai un medic poate să dea de leac. — Anticuar: Antiquarium, Budapesta. — Vocabulare: Lăzăriciu român-maghiar la librăria Ciurcu în Brașov, preț 1 fl. — Barițiu maghiar-român la noi, 2 fl. legat.

I. N. în S. Mihailu. Adresează-te la »Revista ilustrată« în Șoimuș (p. u. Nagy-Sajó) sau la librăria Ciurcu în Brașov.

L. M. în Deal. E destul să scrii: Fabrica de petroleu, Brașov. — Magazin de manufactură: »Concordia« în Sibiiu.

I. M. în Zgr. Statut românesc nu este, dar' așteptați puțin, că acum se pregătește unul.

Abonent 8707. Explicare ca să pricepi lucrul numai pe lung se poate da. Întrebă la o bancă din apropiere.

I. R. în Borl. Dacă nu ești mulțumit cu denumirea, dă o rugare la ministru prin inspectorul de școale. — Contra dăreii fă recurs la direcțiunea financiară.

I. L. în Suciul i. Academie comercială în care elevii să fie întreținuți gratis, nu știm să fie. La Brașov (la școala comercială română) băieții săraci capătă prânzul gratis (masa studenților).

I. V. în Făget. Monografia am primit-o. Se va examina.

D. I. în Ap. Betleanul e în comit. Bistrița-Năsău ung. Betlen, postă în loc.

Calendarul săptămânii.

Zilele	Calendarul vechiu	Călind. nou	Soarele
	Dum. a 10-a după Ros., gl. 1, sft. 10.		răs. ap.
Dum.	15 (†) Ad. Năs. de Dzeu	27 Iosif Calas.	5 14 6 46
Luni	16 S. Muc. Diomid	28 Augustin	5 16 6 4
Mărti	17 Muc. Miron	29 Tăi. c. Ioan	5 17 6 43
Merc.	18 Mei Flor. și Laur.	30 Roza fec.	5 18 6 42
Joi	19 Muc. Andreu Str.	31 Raimund	5 20 6 40
Vineri	20 Pror. Samuil	1 Sept. Egid.	5 23 6 37
Sâmb.	21 Apost. Tadeu	2 Absolon	5 25 6 35

Tîrgurile din săptămîna viitoare după căl. vechiu.

Luni, 16 August: Cămpeni, Veneția.

Mercuri, 18 August: Bistrița, Miheș.

Joi, 19 August: Alțina.

Vineri, 20 August: Chieția-Murășană, Cluj, Criș (3 zile premergătoare tîrg de vite), Forumbac (tîrg de vite), Zălau, Zlatna.

Sâmbătă, 21 August: Alămor, Brad, Săn-Benedic.

O nouă societate de consum.

— A v i s. —

Mai mulți plugari din comuna *Moceris* ne-am hotărît a face o societate de consum pe acțiuni, pentru comuna noastră. La adunarea, ce am avut-o în afacerea aceasta în 1 Aug. c. au luat parte vr'o 22 de plugari. La această adunare am ales de președinte pe dl Daniil *Pistrila* din Lăpușnic și de notar pe dl *Stefan Negru* din *Moceris* și s'a primit cu unanimitate înființarea societăței de consum.

Adunarea a hotărît publicarea în »Foaia Poporului«, ca toți doritorii cari voesc a se înscrie la societatea aceasta, numită »*Mocerisana*« cu sediul în *Moceris* (comitatul Caraș-Severin, cercul Bozoviciu) au să se înștiințeze cel mult până la finea lui Septemvrie a. c. la purtătorii de prospecte (liste) numiți de adunare, anume: la notarul societăței *Stefan Negru*, și la *Nicolae Dragoescu* din *Moceris*. Este de lipsă să știe fieste-care, care va voi a se înscrie la societatea aceasta, că o acție e de 20 coroane și după fieste-care acție se mai plătesc câte 2 coroane pentru spese de fundare. Toți doritorii, cari voesc a se înscrie au să fie cetățeni ai patriei noastre, cu purtare morală bună, altmintrelea adunarea nu-i primește.

Mai departe societatea »*Mocerisana*« roagă pe toți plugarii să binevoiască a lua parte la această societate și a nu da sprigin, ca să putem și noi plugarii a înființa una societate de plugari, pentru negoț.

Moceris, în 13 August 1899.

Stefan Negru,
notarul societăței.

Nicolae Dragoescu,
membru fundator și purtător de prospecte.

Pavel Amajan,
cassarul societăței.

[41] 1—1

Pentru redacție și editură responsabil: **Andrelu Baltes.**
Proprietar: Pentru »Tipografia« societate pe acțiuni: **Iosif Marschall.**

Un tinér român

onest, ceva versat în afacerile notariale și care știe bine limba maghiară, se primește numai decât ca **adjunct de notar** în cancelaria notarială a subscrisului.

Respectivul primește un salariu lunar de 14 fl. v. a., viptul întreg, cuartir și luminat.

Reflectanții să se adreseze la subscrisul.

Ioan Bunea,

notar în comuna Căcova, p. u. Orlat, comit Sibiiului.

Aruncați la o parte bretelele și brăcinarele!

Să ceară fie-cine, de probă, „Goliath“, țînătoare de pantaloni spirale, igienice, — pe lângă respirație liberă, permite corpului ținută plăcută, sănătoasă, se nimereste la ori-ce pantaloni, nici o strângere, nici un nasture, nici o împedecare a respirației. Bucata 75 cr., 2 bucăți fl. 140, 3 bucăți fl. 180, cu rambursă, ori trimiterea înainte a prețului (se poate și în marce postale)

Pentru cele cari nu convin, prețul se restituie.

Venzători se caută pretutindenea.
Strauss,

Viena, IV., Pelikangasse nr. 6.

Sunt foarte mulțumit cu cele trei bucăți »Goliath«, pe cari mi-le-ați trimis, și doresc, ca novitatea aceasta să fie răspândită în cercuri cât mai largi.

Arbesthal, N. Ostr.

[40] 1—8

Hrban, director școlar.

Deschidere de prăvălie.

Am onoare a face cunoscut onoratului public, că mi-am instalat în piața de aici:

strada Cisnădiei nr. 43

prăvălie de primul rang, bine asortată cu marfă de

covoare de Brünn, depou de fabrică

în mare și în detail,

și fiind în poziția de a pune la dispoziția publicului tot felul de marfă din bransa aceasta cu prețurile fabricei, rog pe onor. public să-mi onoreze

acest nou etablissement

cu prețurile lui comande.

Cu distincă stimă

Beni Menyász,

depou de covoare de Brünn,
strada Cisnădiei nr. 43.

[39] 2—3

„Concordia“, societate comercială pe acții, Sibiiu.

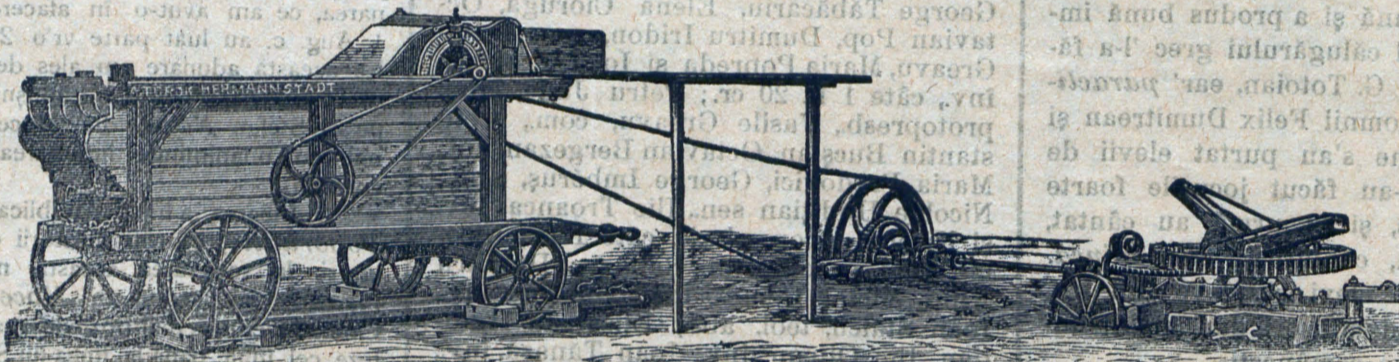
pune în vânzare

[31] 11—12

un vin excelent

garantat curat, cu prețul de 40 cr. litrul!!

Se potrivește admirabil cu ape minerale.

Andrei Török,

fabrică de mașini agricole **SIBIIU** fabrică de mașini agricole

recomandă pentru sezonul de treerat:

Mașină de îmblătit, construcție de nou îmbunătățită, de mână și pentru cai, învîrtitură ușoară și durabilitate mare, stabil și portativ, cu și fără curățituri.

Trier patent pentru curățit și sortat, mers ușor și fără șgomot, curăță complet bucatele; apoi trier sistem Băcker și Clayton.

Șcripețe de diferite mărimi, stabile și portative în diferite sisteme etc. etc.

Mori portative cu una, două sau mai multe roate pentru apă, vapor sau motor. Construcțiunea cea mai valoroasă și lucrul cel mai solid. Scrisori de recunoștință pentru morile vândute ce se află în lucrare îmi stau la dispoziție.

Singura agentură pentru Ardeal a renumitei fabrici de motoare de gaz

[12, 10—24

Langen & Wolf în Viena.

Locomobilul de benzin „Otto“ este cel mai bun, mai ieftin și mai sigur motor pentru mașine.

Locomobilul de benzin „Otto“ este cel mai bun și mai ieftin motor pentru mori. Costul acțiunii motorului 3—3½ cr. per oră, cu putere de 8 cai. În Ardeal sunt deja multe mori cu motorul de benzin »Otto«.

Prețuri curente gratis și franco. — Întrebărilor se răspunde prompt și cu plăcere.

Prețuri moderate.

Condiții avantajoase.